

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Martina Hulínská

**Specifičnost sériových vražd a jejich
vyšetřování**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: prof. JUDr. Jan Musil, CSc.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu) : 15. října 2021

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 130 614 znaků včetně mezer.

V Praze dne 15. října 2021

Martina Hulínská

OBSAH

ÚVOD	4
1. POJEM „SÉRIOVÁ VRAŽDA“	7
1.1. TYPY MNOHONÁSOBNÝCH VRAŽD	8
1.1.1. ROZDÍLY MEZI JEDNOTLIVÝMI TYPY MNOHONÁSOBNÝCH VRAŽD.....	9
1.2. HISTORIE SÉRIOVÝCH VRAŽD	10
2. TRESTNĚPRÁVNÍ KVALIFIKACE DOPADAJÍCÍ NA SÉRIOVÉ VRAŽDY	11
2.1. DĚLENÍ VRAŽD NA PROSTOU, S ROZMYSLEM A PO PŘEDCHOZÍM UVÁŽENÍ	13
3. ZPŮSOB SPÁCHÁNÍ SÉRIOVÝCH VRAŽD	15
3.1. JEDNOTLIVÉ ZPŮSOBY PÁCHÁNÍ VRAŽD	16
3.1.1. KLASIFIKACE ZPŮSOBU PÁCHÁNÍ VRAŽD PODLE EXISTENCE PŘÍPRAVNÉHO JEDNÁNÍ.....	16
3.1.2. KLASIFIKACE ZPŮSOBŮ PÁCHÁNÍ VRAŽD PODLE OZBROJENÍ PACHATELE	17
3.1.3. KLASIFIKACE ZPŮSOBU PÁCHÁNÍ VRAŽD PODLE MECHANISMU USMRCENÍ.....	18
3.2. FÁZE VRAŽDĚNÍ.....	20
3.2.1. FÁZE AURA (THE AURA PHASE)	20
3.2.2. VYHLEDÁVACÍ FÁZE (THE TROLLING PHASE)	20
3.2.3. FÁZE OPANOVÁNÍ (THE WOOING PHASE).....	21
3.2.4. FÁZE UKOŘISTĚNÍ (THE CAPTURE PHASE).....	21
3.2.5. VRAŽEDNÝ AKT (THE MURDER)	21
3.2.6. FÁZE TROFEISMU (THE TOTEM PHASE)	22
3.2.7. FÁZE SKLESLOSTI (THE DEPRESSION PHASE).....	22
4. PACHATELÉ SÉRIOVÝCH VRAŽD	23
4.1. DĚLENÍ SÉRIOVÝCH VRAHŮ NA ZÁKLADĚ JEJICH ORGANIZOVANOSTI.....	24
4.1.1. NEPLÁNUJÍCÍ ASOCIÁLNÍ PACHATEL – DEZORGANIZOVANÝ PACHATEL	24
4.1.2. PLÁNUJÍCÍ NESOCIÁLNÍ PACHATEL – ORGANIZOVANÝ PACHATEL	25
4.2. DĚLENÍ SÉRIOVÝCH VRAHŮ PODLE JEJICH MOTIVACE	26
4.2.1. DRUHY SÉRIOVÝCH VRAŽD PODLE HOLMESE A BÜRGERA	26
4.2.2. DRUHY SÉRIOVÝCH VRAŽD PODLE STEPHANA HARBORTA	28
5. VYŠETŘOVÁNÍ SÉRIOVÝCH VRAŽD	32
5.1. VZTAH PACHATEL – OBĚŤ	32
5.2. MÍSTO ČINU A JINÁ KRIMINALISTICKY VÝZNAMNÁ MÍSTA	34
5.1.1. OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU A OHLEDÁNÍ MRTVOLY OBĚTI.....	35
5.3. KRIMINALISTICKÉ EXPERTIZY A SPOLUPRÁCE POLICIE SE ZNALCI	39
5.3.1. PORTRÉTNÍ IDENTIFIKACE.....	40
5.3.2. MECHANOSKOPIE A KRIMINALISTICKÁ BALISTIKA	41
5.3.3. TRASOLOGIE	43
5.4. PRVKY SPOJUJÍCÍ JEDNOTLIVÉ VRAŽDY	43
5.4.1. VRAŽEDNÁ MOBILITA.....	44
5.4.2. RUKOPIS SÉRIOVÉHO VRAHA	45
5.4.3. PROFILOVÁNÍ PACHATELE.....	46
5.5. MEDIALIZACE VYŠETŘOVÁNÍ.....	49
5.6. POCHYBENÍ VE VYŠETŘOVÁNÍ	51
6. PŘÍPADOVÁ STUDIE	55
ZÁVĚR	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	58
ABSTRAKT	62
ABSTRACT	63

ÚVOD

Sérioví vrazi a jejich patologická osobnost jsou velmi často zahaleni nejrůznějšími tajemstvími a mýty. S největší pravděpodobností právě z tohoto důvodu je poměrná část celosvětové populace jimi natolik fascinována. Zřejmě to je důvodem proč se natáčí nespočet dokumentárních pořadů zabývajících se tematikou sériových vražd. V souvislosti s tímto jsem si vždy pokládala nespočet otázek, jako například: Proč jsou jimi lidé fascinováni? Je možné tuto fascinaci jakkoli vysvětlit? Jak je možné, že i přes strach, který ze sériových vrahů lidé mají, touží znát veškeré možné detaily, které se jich týkají? Na tyto otázky nejsem schopná odpovědět. Domnívám se však, že s naprostou přesností na tyto otázky nedokáže odpovědět nikdo. Podle mého názoru lidské bytosti přitahuje temnota a současně i touha poznat to, co sériovým vrahům při vraždění probíhá hlavou.

Stejně jako velkou část populace tak i mě sérioví vrazi vždy velmi fascinovali, jelikož jsem nikdy nebyla schopná jakkoli pochopit jejich mentalitu, z tohoto důvodu jsem učinila rozhodnutí o tématu své diplomové práce, kterým je: „*Specifičnost sériových vražd a jejich vyšetřování*“.

Vzhledem k tomu, že tematika sériových vražd je poměrně značně rozsáhlá, není možné s ohledem na předepsaný rozsah diplomové práce dopodrobna popsat veškeré aspekty a úkony vyšetřování. S ohledem na uvedené tedy v této diplomové práci nerozebírám běžné postupy vyšetřovatelů, které jsou sice aplikovány při vyšetřování sériových vražd, avšak nejsou v žádném ohledu o nic významnější než při vyšetřování vražd „klasických“. Tím mám na mysli například výslech obviněného, výslech svědků, rekonstrukci jednotlivých vražd a podobně.

Hovoříme-li o sériových vražích, zpravidla dojdeme k závěru, že sériové vraždy jsou fenoménem Spojených států amerických (dále jen jako „USA“). Jedná se však o pouhou domněnku. Dovolím si tvrdit, že na sériové vrahy můžeme narazit v historii kriminalistiky každého státu na světě. Je ovšem pravdou, že z pohledu vyšetřování nejrozsáhlejší případy sériových vrahů nalezneme právě v USA. Z tohoto důvodu je i valná většina statistik, které ve své diplomové práci uvádím, vytvořeny na základě údajů zjištěných v USA. Z pohledu české kriminalistiky jsou sériové vraždy předmětem vyšetřování zcela ojediněle a v poválečné historii bychom byli schopni celkový počet sériových vrahů napočítat ani ne na desítku. Za nejznámější a nejobávanější české sériové vrahy jsou považováni Václav Mrázek, manželé Stodolovi či Ivan Roubal. S ohledem na to, že v České republice nebylo vyšetřováno velké množství sériových

vražd, zakomponovala jsem do textu své diplomové práce, zejména z důvodu praktického vykreslení tématiky, o níž ve své diplomové práci pojednávám, i zahraniční sériové vrahy, a to především Teda Bundyho či Richarda Ramireze.

Má diplomová práce je velmi úzce zaměřena na specifickou, tedy na to, co je pro sériové vraždy a jejich vyšetřování typické a současně i na oblast toho, v čem se sérioví vrazi a vyšetřování vražd jimi spáchaných odlišují od vražd „klasických“. Cílem mé diplomové práce je tak čtenáře blíže seznámit s problematikou sériových vražd, co je pro ně typické a co naopak nikoli. Současně je mým záměrem poskytnout bližší náhled na vyšetřování jednotlivých sériových vražd. Specifická sériových vražd je možné spatřovat v zásadě v jakémkoli z aspektů páchaní série vražd, jakož i v osobnosti sériového vraha, která vykazuje patologické známky. Oproti vyšetřování vražd „klasických“ i vyšetřování sériových vražd vykazuje určité zvláštnosti. Například velký význam nepřímých důkazů, které sice nepostačují k usvědčení pachatele, avšak jsou nesmírně významné pro zjištění, že se jedná o vraha sériového. Za signifikantní považuji zejména rozdělení mnohonásobných vražd na vrahy sériové, masové a záchvatové. Jelikož pojem sériového vraha není určitě stanoven, rozebírám rovněž několik možných definic a současně blíže rozebírám vymezení, ke kterému se osobně přikláním. Následně jednu kapitolu věnuji problematice právní kvalifikace sériové vraždy podle českého trestního práva. S ohledem na fakt, že je pro vyšetřování významný způsob páchaní sériových vražd, zpracovala jsem samostatnou kapitolu o této problematice, v níž se zabírám zejména dělením sériových vražd podle přípravného jednání, ozbrojení pachatele či podle mechanismu usmrcení. V souvislosti s mechanismem usmrcení jsem na mnou vybraném menším vzorku sériových vražd vyhotovila porovnání mezi sériovými vrahy muži a sériovými vražedkyněmi. Pro páchaní sériových vražd je typických sedm stádií, kterými si téměř všichni sérioví vrazi projdou. Proto i tyto fáze v kapitole věnované způsobu páchaní sériových vražd detailněji popisují. Ve čtvrté kapitole práce se zabírám pachateli sériových vražd, tedy jejich kriminalistické charakteristice. Tato kapitola obsahuje dělení sériových vražd jednak na organizované, neorganizované a dále také dělení podle jejich motivu. Současně u každého ze zmiňovaných dělení uvádím konkrétní příklady sériových vražd a vyjadřuji svůj názor na danou problematiku. Stejně tak uvádím, které typy sériových vražd jsou nejčastější, popřípadě nejnebezpečnější. V páté a zároveň nejobsáhlejší kapitole pojednávám o samotném vyšetřování. Jak jsem již uvedla, mým cílem není poslopně rozebrat jednotlivá stadia běžného vyšetřování, ale co je pro vyšetřování sériových vražd typické, tedy specifické. Specifikem pro vyšetřování sériových vražd je existence prvku jednotlivé vraždy propojujícího, jakým může být například signatura, rovněž i množství stop, které jsou nalezeny na místě činu. Do kapitoly,

v níž se zabírám vyšetřováním jsem zahrnula rovněž i problematiku medializace vyšetřování, neboť právě jeho medializace jej může v mnoha ohledech, ať už pozitivně, tak ale ve valné většině případě negativně ovlivnit. Jelikož vyšetřování sériových vražd je vyšetřováním značně náročným a trvá poměrně dlouhou periodu času pachatele dopadnout, dopouští se vyšetřovatelé v rámci vyšetřování řady chyb. Z tohoto důvodu jsem závěr páté kapitoly věnovala právě pochybením ve vyšetřování, kde rozebírám kauzu manželů Stodolových, v níž se vyšetřovatelé dopustili chyb zcela fatálních. Přestože jsem veškeré teoretické části diplomové práce prokládala případy z praxe, rozhodla jsem se v poslední kapitole této práce blíže rozebrat případ Václava Mrázka, kde jsem aplikovala své úvahy a veškeré instituty teoreticky popisované v této práci.

1. POJEM „SÉRIOVÁ VRAŽDA“

Sériové vraždy řadíme mezi vraždy mnohonásobné, tedy takzvané multicity. V okamžiku, kdy mluvíme o mnohonásobných vraždách je nezbytné si uvědomit, že do této kategorie se řadí i vraždy masové a takzvané vražedné vlny. Mezi sériovými vraždami a dalšími uvedenými typy mnohonásobných vražd existuje řada rozdílů, které tyto od sebe navzájem odlišují.

Předně bych se však věnovala vymezení pojmu sériová vražda. V posledních desítkách let byly zejména v právním či akademickém odvětví sériové vraždy definovány několika možnými způsoby, a právě z toho důvodu není do dnešní doby možné pojem sériových vražd přesně vymežit. Jednotlivé definice se mezi sebou liší zejména ve specifických požadavcích na sériovou vraždu kladených. Takovými požadavky rozumíme jmenovitě motivaci sériového vraha, časové aspekty vražd či kolik vražd musí pachatel spáchat, aby na něj bylo jako na sériového vraha pohlíženo. K tomu, aby se na pachatele pohlíželo jako na sériového vraha, musel, podle již překonaných definic, spáchat od dvou do deseti vražd.¹

Zejména pro složitost, a zvláště pak rozdílnost ve vymezení pojmu „sériová vražda“ byly vedeny dlouhé, odborné debaty, v rámci kterých si odborníci pokládali jednu z nejzásadnějších otázek: „*Kolik vražd musí vrah spáchat, aby byl považován za sériového vraha?*“. S cílem získání odpovědi na uvedenou otázku byla v roce 2005, pod záštitou Federálního úřadu pro vyšetřování (dále jen jako „*FBI*“), vytvořena skupina nejruznějších odborníků z celého světa. Výsledkem práce této skupiny odborníků bylo mimo jiné vytvoření definice sériových vražd, kdy pro definování sériové vraždy byla stanovena čtyři základní východiska:

- a) na sériové vraždě se může podílet jeden nebo více pachatelů;
- b) jedná se o dvě nebo více zavražděných obětí;
- c) jednotlivé případy jsou spáchány různými jednáními a v různém časovém období;
- d) uplynulá doba mezi jednotlivými jednáními odděluje sériové vraždy od těch masových.²

Osobně se však s touto definicí sériových vražd zcela neztotožňuji. Domnívám se, že není možné na vraha, který spáchal dvě vraždy, pohlížet jako na vraha sériového. Hlavně s ohledem

¹ JOHNES, G, L. Serial Murder, Multi-Disciplinary Perspectives for Investigators. Federal Bureau of Investigation, Behavioral Analysis Unit, National Center for the Analysis of Violent Crime, 2008, s. 8

² FBI (Federal Bureau of Investigation). Serial murder. Dostupné z: <http://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>

na zařazení sériových vražd mezi mnohonásobné vraždy, kdy právě termín „mnohonásobnost“ nelze vymezit toliko počtem dvou, není tedy ani možné považovat za sériového vraha osobu, jež se dopustila dvou vražd. Osobně se domnívám, že přestože je trestný čin vraždy spáchaný na dvou lidech naprosto nepřijatelným a závažným jednáním, tak sériová vražda je mnohem závažnější a jednání pachatele je daleko více zavrženíhodné. Toto své tvrzení opírám o názor, že jediným důvodem pro to, aby bylo na pachatele pohlíženo jako na sériového vraha, nemůže být čistě jen počet spáchaných vražd. Jde zejména o řadu dalších aspektů, které z „běžného“ vraha dělají vraha sériového, jakýsi balíček, který musí pachatel mít, aby bylo možné na něj jako na sériového vraha pohlížet. Ať už jde o jeho patologickou osobnost, touhu vraždit, nemožnost ovládnout svou agresivitu, stejně tak jako o jeho chování následující po aktu samotném. Právě v těchto ohledech je mezi jednáním sériového vraha a vraha jediného, popřípadě i více vražd, markantní rozdíl.

Na základě uvedeného se tedy osobně přikláním spíše k tradičnímu způsobu definování sériových vražd. Tradiční definice vymezuje sériové vraždy jako vraždy spáchané pachatelem, který se dopustí minimálně tří vražd, a to na různých místech a s určitým časovým odstupem.³

Časovým odstupem mezi jednotlivými akty lze chápat i odstup několikaletý, na něž se pohlíží jako na takzvanou „cooling off“ periodu. „Cooling off“ perioda je dle PhDr. Andreje Drbohlava určitý čas pro emocionální vychladnutí pachatele, při němž si pachatel promýšlí další činy. V ojedinělých případech může docházet i k přerušení série v čase.⁴ Právě tento jev je pro sériové vrahy zcela typickou záležitostí.

1.1. TYPY MNOHONÁSOBNÝCH VRAŽD

Jak je výše uvedeno, sériové vraždy jsou společně s vraždami masovými a vražednou vlnou vraždami mnohonásobnými neboli multividnými. Důležité je tyto typy navzájem nezaměňovat.

Masové vraždy se zejména vyznačují tím, že pachatel, tedy masový vrah, úmyslně usmrtí čtyři a více osob v rámci jedné, časově a místně ohraničené události. J. Douglas a R. Ressler se mimo jiné zabývali problematikou masových vrahů a vymezili je jakožto psychicky nevyrovnané jedince, kteří své problémy ventilují vůči širšímu okruhu neznámých osob. Jejich

³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-0, s. 199.

⁴ DRBOHLAV, PhDr. Andrej. *Psychologie masových vrahů – příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, s. 16.

jediným cílem je způsobit, co možná největší škodu a nemají v úmyslu ve vraždění nadále pokračovat. Z toho důvodu poté spáchají sebevraždu nebo se policii dobrovolně vzdají.⁵ Dalším výzkumům J. Douglase a R. Resslera ohledně problematiky sériových vrahů se budu věnovat v následujících kapitolách této diplomové práce.

Vražedná vlna je pak charakteristická vražděním v enormním měřítku, kdy pachatel, který je označován za takzvaného záchvatového vraha, po sobě zanechává více obětí, a to na různých místech a ve velmi krátkém, souvislém časovém úseku.

1.1.1. ROZDÍLY MEZI JEDNOTLIVÝMI TYPY MNOHONÁSOBNÝCH VRAŽD

Všechny typy mnohonásobných vražd jsou vymezovány jako vraždy s větším počtem obětí. To je ale z mého pohledu jediných pojítkem, které mají tyto typy vražd společné. Hlavní rozdíly mezi jednotlivými mnohonásobnými vraždami nalezneme zejména v odlišnosti osobnosti pachatele, jeho motivaci, ve zbrani použité ke spáchání vraždy či v místě činu. Mnohonásobné vraždy jsou diferencovány především z hlediska psychologického, behaviorálně patologického a kriminalistického.⁶

Základní odlišnost sériové vraždy od vraždy masové nalezneme právě v časovém intervalu a místě činu. Sériový vrah zavraždí více osob, činí tak v dlouhém časovém intervalu a na různých místech. Masový vrah se tímto nevyznačuje. Pro něj je typické, že zavraždí sice více osob, avšak v jednom okamžiku a na jediném místě. Typické jsou masakry ve školách, či kupříkladu útok norského masového vraha Anderse Behringa Breivika. Dalším signifikantním rozdílem je jakýsi impuls pro vraždění, kdy u masových vrahů takovýmto impulsem bývá určitá vnější událost. Vrah následně vraždí ve stavu rozrušení, z pomsty anebo ze zoufalství. Naproti tomu stojí sérioví vrazi, kteří si své oběti vybírají, zpravidla podle určitého vzorce a své činy si dopředu a velmi důsledně plánují.⁷ Rozdílnost lze shledat i u vražedné zbraně. Masový vrah využívá zbraní, které jsou způsobilé usmrtit co možná největší počet lidí, v co možná nejkratším časovém intervalu. Sérioví vrazi si vražednou zbraň vybírají dle svého vlastního uvážení. Ti také v neposlední řadě utajují svou identitu, protože chtějí ve vražedné sérii pokračovat, zatímco masoví vrazi svou identitu žádným způsobem neskrývají.

⁵ KROUSE W.J. , RICHARDSON D.J., Mass murder with firearms: Incidents and Victims - 1999 – 2013, r. 2015, Congressional Research Service, s. 15-18.

⁶ DRBOHLAV, PhDr. Andrej. *Psychologie masových vrahů – příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1, s. 14.

⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-0, s. 199.

Co se vražedných vln týče, bylo by možné si položit otázku, zda se nejedná o pouhou obdobu sériových vražd. Avšak není tomu tak. Zásadním rozdílem je absence takzvané „cooling off“ periody, jež je právě typickou záležitostí pro sériové vrahy, ale u záchvatového vraha ji nenalezneme. Právě specifičností v podobě „cooling off“ periody pro sériové vrahy se zabývalo mnoho odborníků včetně profesora kriminologie Scotta Bonna, Ph.D., který deklaroval, že: „*Cooling off perioda mezi vraždami je klíčovou charakteristikou chování, která odlišuje sériové vrahy od všech ostatních typů vražd.*“⁸

1.2. HISTORIE SÉRIOVÝCH VRAŽD

„*V jakém období se objevili sérioví vrazi?*“ Domnívám se, že většina populace by na tuto otázku odpověděla, že prvním sériovým vrahem byl Jack Rozparovač. Jack Rozparovač ale rozhodně nebyl prvním sériovým vrahem v historii lidstva. Sérioví vrazi tu existovali vždy. Vždyť například jen v české historii můžeme za sériové vrahy označit Martina Roháče či šlechtičnu Kateřinu z Komárova, kteří páchali vraždy v 16. století.

Pravdou ale je, že Jack Rozparovač byl zřejmě prvním medializovaným případem, a tak možná proto je také sériovým vrahem nejznámějším. Jack Rozparovač je také jedním ze sériových vrahů, které se nikdy nepodařilo odhalit a dopadnout. Jeho vražedná série je tak zahlcena nejrůznějšími tajemstvími, která se nám už asi nikdy nepodaří rozkrýt. Právě Jack Rozparovač vykazoval veškeré aspekty, kterými by měl pachatel disponovat k tomu, aby naplnil tradiční definici sériového vraha. Zavraždil celkem pět obětí, které specifickým způsobem rozřezával. Častokrát sám kontaktoval policii, které se vysmíval, že ho nemohou odhalit a dopadnout, přičemž současně své jednotlivé činy do detailů popisoval. Stejně tak jeho motiv byl po celou dobu vražedné série stejný. Jack Rozparovač vraždil pouze prostitutky, s největší pravděpodobností z toho důvodu, že ho jedna prostitutka v minulosti nakazila pohlavně přenosnou a nevléčitelnou chorobou⁹.

⁸ A. BONN PH.D., Scott. How Serial Killers “Cool Off” Between Murders. *Psychology today* [online]. 2019 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/wicked-deeds/201908/how-serial-killers-cool-between-murders>.

⁹ WILSON, C., WILSON, D. A Plague of Murder: The Rise and Rise of Serial Killing in the Modern Age. 1.vydání. Londýn: Robinson Publishing, 1995, s. 8

2. TRESTNĚPRÁVNÍ KVALIFIKACE DOPADAJÍCÍ NA SÉRIOVÉ VRAŽDY

Sériové vraždy se z hlediska českého právního řádu, konkrétně zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník (dále jen jako „*trestní zákoník*“) kvalifikují jako vražda. Vražda je trestným činem, jehož skutková podstata je zakotvena v části druhé, hlavě I, díl 1 trestního zákoníku—Trestné činy proti životu a zdraví, konkrétně ustanovení §140 trestního zákoníku, a to následujícím způsobem:

- (1) Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let.
- (2) Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.
- (3) Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2
 - a) na dvou nebo více osobách,
 - b) na těhotné ženě,
 - c) na dítěti mladším patnácti let,
 - d) na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci,
 - e) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,
 - f) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,
 - g) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,
 - h) opětovně,
 - i) zvlášť surovým nebo trýznivým způsobem, nebo
 - j) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky.
- (4) Příprava je trestná.

Enormní závažnost trestného činu vraždy, jakožto trestného činu proti životu vyplývá i z čl. 6 odst. 1 ústavního zákona č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod (dále jen jako „Listina“), kde je stanoveno, že: „Každý má právo na život. Lidský život je hoden ochrany již před narozením“ a současně z čl. 6 odst. 2 Listiny: „Nikdo nesmí být zbaven života.“ Život, jakožto základní lidské právo a jeho ochrana, je lidským právem nezadatelným a nezrušitelným.

Vražda je nejzávažnějším trestným činem, což je zřejmé ze systematiky zvláštní části trestního zákoníku, v níž jsou trestné činy hierarchizovány dle důležitosti zájmů chráněných trestním zákoníkem. Právě trestný čin vraždy je prvním trestným činem, který zvláštní část trestního zákoníku vymezuje. Předmětem ochrany je živý člověk, za živého člověka se považuje dítě, které přestalo být lidským plodem (okamžikem začátku porodu) a dospělý člověk, a to až do okamžiku smrti v biologickém smyslu.¹⁰

V platné a účinné úpravě trestního zákoníku, stejně tak ani v komentářové literatuře, není nikterak specifikována problematika právní kvalifikace sériových vražd. S ohledem na citované ustanovení trestního zákoníku je možné v uvedené problematice právně kvalifikovat sériové vraždy různými způsoby, avšak pro účely této práce uvedu pouze následující právní kvalifikaci, a sice souběh trestných činů vraždy dle ustanovení § 140 odst. 2, 3 písm. h), i) trestního zákoníku. Rovněž je s ohledem na níže uvedené možné sériové vraždy právně kvalifikovat jako souběh trestných činů vraždy dle ustanovení § 140 odst. 1, 3 písm. h), i) trestního zákoníku.

Pro právní kvalifikace sériových vražd považuji za podstatné vymezit rozdíl mezi ustanovením § 140 odst. 3 písm. a) trestního zákoníku a ustanovením § 140 odst. 3 písm. h) trestního zákoníku. V okamžiku, kdy by pachatel spáchal trestný čin vraždy ve smyslu ustanovení § 140 odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, tedy na dvou nebo více osobách, jednalo by se o situaci, kdy by usmrtil více osob jedním skutkem.¹¹ Takovým způsobem je možné právně kvalifikovat vraždy masové, ale nikoli vraždy sériové. V tomto ohledu se tak pro právní kvalifikaci sériových vražd aplikuje shora uvedené, jelikož sériový vrah se dopustí vraždy opakovaně.

¹⁰ ŠÁMAL, Pavel. § 140 [Vražda]. In: ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník. 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 1457-1488.

¹¹ Zpráva Nejvyššího soudu ČSSR, Tpfj 24/85 ze dne 31. 10. 1985.

2.1. DĚLENÍ VRAŽD NA PROSTOU, S ROZMYSLEM A PO PŘEDCHOZÍM UVÁŽENÍ

S ohledem na způsob, jakým je vražda v ustanovení trestního zákoníku a jeho jednotlivých odstavcích vymezena, ji dělíme na vraždu prostou ve smyslu ustanovení § 140 odst. 1 trestního zákoníku a vraždu spáchanou s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, viz ustanovení § 140 odst. 2 trestního zákoníku. Takto je dělíme podle způsobu spáchání trestného činu vraždy z hlediska míry úmyslu pachatele usmrtit jiného člověka.

Vražda prostá spočívá v úmyslném usmrcení jiné osoby, a to bez rozmyslu nebo předchozího uvážení. Při usmrcování jiné osoby však pachatel na straně druhé nejednal ani v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání oběti. Důvodová zpráva trestního zákoníku uvádí, že se jedná o jednání pachatele v náhlém hnutí mysli, v afektu a podobných stavech, respektive o spontánnosti smrtícího útoku.¹²

Vražda spáchaná s rozmyslem je vraždou, která je spáchána s nižším stupněm racionální kontroly než vražda spáchaná po předchozím uvážení. Za rozmysl je považována velmi krátká úvaha, při níž pachatel jedná uváženě, avšak není možné hovořit o předchozím uvážení. Jinými slovy, rozmysl je myšlenková činnost, která bezprostředně nebo krátkou dobu předchází spáchání činu, při kterém má pachatel možnost zhodnotit důvody, jež svědčí pro jeho rozhodnutí vraždu spáchat, tak rovněž i důvody, které jej mohou od vraždy odrazovat.¹³ Podle rozhodnutí č. 49/2013 Sb., rozh. tr. k úmyslnému usmrcení jiného s rozmyslem postačuje, když pachatel zhodnotí jen zásadní okolnosti zamýšleného jednání.¹⁴

Vražda spáchaná po předchozím uvážení se odlišuje od vraždy s rozmyslem zejména časovým vymezením a vyšší intenzitou racionální kontroly. Samotnému aktu vraždy předchází delší časový interval, v rámci kterého pachatel uvažuje nad spácháním trestného činu, smýšlí nad plánem či nad způsobem provedení vraždy.¹⁵

Domnívám se, že nejtýpичtější pro sériové vrahy je spáchat trestný čin vraždy po předchozím uvážení, a to zejména z toho důvodu, že si valnou většinu svého jednání dopředu

¹² JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3, s 536.

¹³ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3, s 537.

¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 3 Tdo 193/2013.

¹⁵ JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3, s 538.

plánují, popřípadě jednají podle specifického, předem vytvořeného vzorce. Uvedené ale není pravidlem. Sériový vrah může spáchat vraždu bez rozmyslu či bez předchozího uvážení. Jedná se pak o vraždu, kterou sériový vrah spáchá v afektu. Jde ale spíše o úkaz výjimečný. Na podporu svého tvrzení bych jako příklad uvedla jednoho z nejznámějších a nejnebezpečnějších sériových vrahů vůbec, Teda Bundyho, který právě v afektu a bez předchozího uvážení zavraždil náhodně vybranou ženu ihned poté, co mu jiná žena, jménem Carol DaRonch, vybraná na základě předem stanoveného vzorce, utekla.¹⁶

¹⁶ Rozhovory s vrahem: Výpověď Teda Bundyho, dokumentární film, USA, 2019.

3. ZPŮSOB SPÁCHÁNÍ SÉRIOVÝCH VRAŽD

K tomu, aby mohl být trestný čin spáchán, je nezbytné, aby pachatel vyvolal určité jednání, které má za následek poruchu či ohrožení zájmu chráněného trestním zákoníkem. K odlišení jednotlivých trestných činů, popřípadě k tomu, abychom byli způsobilí konkretizovat skutek individuálně určitého pachatele, je nevyhnutelné přesně určit způsob, jakým byl trestný čin spáchán. Úkony, které jsou pachatelem prováděny před spácháním trestného činu, ale i po spáchání trestného činu jsou zejména z hlediska sériových vražd neméně významné, jelikož právě tyto operace vypovídají lecco o pachatelově osobnosti a jeho nebezpečnosti.

Opakující se způsob páčání trestného činu určitého druhu se vymezuje jako modus operandi. Modus operandi je u každého trestného činu rozdílný a výrazným způsobem se na něm projevuje osobnost pachatele. Mohli bychom tedy modus operandi vymezit jako vše, co pachatel činí pro uskutečnění svého trestného činu, ať už se jedná o konkrétní typ oběti, vražednou zbraň, způsob použití vražedné zbraně či místo činu.¹⁷ Pro sériové vrahy je typická takzvaná perseverance neboli ulpívání či setrvávání na navyklém způsobu páčání. Jinak tomu nebylo ani u heparinového vraha Petra Zelenky. Modus operandi byl u všech jednotlivých vražd stejný. Vrah si jako své oběti volil starší osoby, jejichž zdravotní stav byl velmi špatný a následně jim v úmyslu je usmrtit aplikoval ve smrtelných dávkách lék Heparin. Zajímavostí je, že všechny jím usmrcené osoby byly v době aplikace Heparinu v umělém či přirozeném spánku a nemohli se tak jakkoli bránit.¹⁸

Přestože je perseverance pro sériové vrahy typickou záležitostí, může pachatel v průběhu série zvolit způsob jiný.¹⁹ Příkladem je sériový vrah Václav Mrázek, který první vraždu spáchal zastřelením Bronislavy P., ale zvuky výstřelů byly natolik intenzivní, že se obával případného prozrazení. Z tohoto důvodu vědomě změnil svůj modus operandi a k další vraždě použil nůž. Ani jednu z žen, na které zaútočil nožem, ale neusmrtil. Znovu tak úmyslně změnil modus operandi, a to zpět k tomu původnímu.²⁰ Z tohoto konkrétního případu vyplývá právě proměnlivost modu operandi, kdy jej pachatel obměňuje na základě konkrétních podmínek.

¹⁷ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestních činů*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-236-2. s. 111.

¹⁸ Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 2. 2008, sp. zn. 9 T 13/2007.

¹⁹ MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-602-1, s. 46.

²⁰ SMETÁK, Adam. Václav Mrázek: Zvrácený sériový vrah a nekrofil z Československa, který v 50. letech znásilňoval a vraždil mladé ženy. *Refresher.cz* [online]. 2016 [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <https://refresher.cz/32904-Vaclav-Mrazek-Zvraceny-seriovy-vrah-a-nekrofil-z-Ceskoslovenska-ktery-v-50-letech-znasilnoval-a-vrazdil-mlade-zeny>

PhDr. Jindřiška Záhorská k problematice modu operandi uvedla následující „*Modus operandi se vyvíjí spolu s tím, jak pachatel pokračuje ve svém zločineckém vývoji a jak je schopen těžít z již nabytých zkušeností. Například poprvé byl jako vražedný nástroj použit provaz. Pachatel ale zjistil, že nemá dostatek fyzické síly k usmrcení oběti a v následujících případech jako vražednou zbraň použil nůž*“.²¹

3.1. JEDNOTLIVÉ ZPŮSOBY PÁCHÁNÍ VRAŽD

V rámci kriminalistiky existuje velké množství metod, na jejichž základě je možné klasifikovat způsoby páchaní vražd, jako například klasifikování podle způsobu utajování vraždy samotné. Z kriminalistického hlediska jsou mezi nejpodstatnější metody zařazovány klasifikace páchaní vražd podle existence přípravného jednání, podle použití zbraně a podle mechanismu usmrcení.²²

3.1.1. KLASIFIKACE ZPŮSOBU PÁCHÁNÍ VRAŽD PODLE EXISTENCE PŘÍPRAVNÉHO JEDNÁNÍ

Na základě klasifikace způsobu páchaní vražd podle existence přípravného jednání rozlišujeme mezi vraždami, které byly spáchány s přípravou a které byly naopak spáchány bez přípravy.

Pro vraždy, u nichž jakákoli příprava absentuje, je typické, že samotný akt proběhne bezprostředně, popřípadě velmi krátce poté, co se pachatel rozhodne vraždu spáchat a oběť usmrtit. Uvedené ale není u všech vražd bez přípravného jednání vždy pravidlem. Do kategorie spáchání vraždy bez přípravy se řadí i případy, kdy pachatel pojme úmysl spáchat vraždu dlouho předtím, než vůbec samotný útok realizuje, avšak neprovede žádné přípravné kroky, dokonce si ani nepromyslí, jakým způsobem vraždu spáchá. Jinými slovy by se dalo říct, že pachatel pouze pojme úmysl oběť usmrtit, ale nikterak se na daný akt vraždy nepřipraví. V drtivé většině ostatních případů jsou však vraždy páchané bez přípravného jednání vraždami spáchanými v afektu. Tedy v emotivně vyhocených situacích v důsledku pachatelovy zcela neúměrné reakce na takovouto situaci, kdy příčiny těchto situací jsou ve výrazném nepoměru

²¹ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestních činů*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-236-2. s. 112.

²² MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-80-7179-878-9, s. 419.

ke způsobenému následku. Typickým příkladem pro vraždu jakýmkoli způsobem nepřipravenou je například situace, kdy manžel přistihne svou manželku s milencem a v afektu se rozhodne je zavraždit.²³

Na druhou stranu vraždy, které jsou pachatelem předem připravovány, jsou typické tím, že od chvíle, kdy se pachatel rozhodne vraždu spáchat, do spáchání samotné vraždy uplyne určitá perioda času. Tato doba bývá pachatelem využita k aktivitám spočívajícím v přípravě trestného činu vraždy včetně podrobného naplánování zbavení se mrtvoly oběti a následného utajení vraždy. Vraždy spáchané s přípravou se vyznačují zpravidla značným stupněm promyšlenosti samotného jednání pachatele, důmyslností provedení či výraznou důsledností provedení vraždy.²⁴

Sérioví vrazi si ve většině případů své vraždy dopředu plánují, často velmi dopodrobna a uvažují nad každým možným detailem a nad všemi možnými scénáři, které mohou nastat. Uvedené nevyvrací ani fakt, že v průběhu páchaní trestné činnosti mohou nastat určité skutečnosti, s nimiž pachatel dopředu nepočítal a nepřipravoval se na ně.

Přestože je pro sériové vrahy typické spáchání vraždy s přípravou, není samozřejmě nikterak vyloučeno, že by nemohl spáchat trestný čin vraždy bez jakéhokoli přípravného jednání. Nesmíme totiž zapomenout, že v některých případech se sérioví vrazi nechají unést svou fantazií či touhou po vzrušení, které se jim dostává pouze z vraždění. Takovéto spáchání vraždy bez přípravy je ale pro sériové vrahy zcela výjimečnou záležitostí.

3.1.2. KLASIFIKACE ZPŮSOBŮ PÁCHÁNÍ VRAŽD PODLE OZBROJENÍ PACHATELE

Klasifikace způsobu páchaní vraždy podle ozbrojení pachatele je velmi významnou metodou zejména z hlediska zjišťování mechanismu vzniku stop na těle oběti, z čehož je možné následně zjistit, zda byla vražda pachatelem spáchána se zbraní nebo beze zbraně.

V ustanovení § 118 trestního zákoníku je definováno, co je ve smyslu trestního zákoníku považováno za zbraň, a sice *„zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákoníku nevyplývá nebo něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším“*. Zbraní v užším kriminalistickém smyslu se rozumí *„speciální nástroj sloužící k mechanickému,*

²³ MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-602-1, s. 17.

²⁴ MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C.H.Beck, 2014. ISBN 80-7179-878-9, s. 420.

destruktivnímu působení na lidský organismus“. Nejčastěji jsou vraždy páčány zbraní střelnou či bodnořezným nástrojem.²⁵

Vražda spáchaná beze zbraně je typičtější pro vraždy v afektu, právě kvůli tomu, že pachatel neměl možnost si zbraň dopředu obstarat. Oběť je usmrcena zardoušením, utopením, utlučením rukama či nohama, údery hlavou o tvrdý a pevný předmět a podobně. Jak jsem ale již výše uvedla, pro sériové vrahy není zcela charakteristické páchat vraždy v afektu.

Sérioví vrazi, na rozdíl od masových vrahů, si k vraždění vybírají zbraně zejména na základě jejich osobních preferencí. Zbraně v rámci vražedné série mohou měnit, či využívat více druhů zbraní najednou.

Zatímco sériové vražedkyně sahají po různých druzích jedů, zbraně využívané sériovými vrahy muži jsou různorodé. Jedná se například o střelné zbraně, sekery, nože, popřípadě své oběti usmrcují beze zbraně, čímž demonstrují svou sílu a nadřazenost nad obětí. Psychopatolog Andrej Drbohlav, PhD. na toto téma uvedl následující: „*Muži jsou mnohem brutálnější, frenetičtější, a co do brutality a sadismu vynalézavější. Ženy jsou výrazně opatrnější, své činy více promýšlejí, volí spíše takové zbraně, které nejsou spojeny s krví.*“²⁶

3.1.3. KLASIFIKACE ZPŮSOBU PÁCHÁNÍ VRAŽD PODLE MECHANISMU USMRCENÍ

Pachatel se při páčání vraždy rozhodne, jakým způsobem svou oběť usmrtí. Rozhodnutí je ve většině případů podmíněno jeho objektivními vlastnostmi. Je tedy ovlivněno výběrem zbraně, jeho vztahem k oběti a přístupností k oběti, stejně tak jako očekávaným odporem oběti, motivem či cílem samotného usmrcení.²⁷

Soudním lékařstvím jsou rozlišovány základní faktory usmrcení, jako jsou:

- a) **fyzikální** – mechanické (bodné rány po těle oběti, střelné rány, rány tupým předmětem), tepelné (vysoké nebo nízké teploty), usmrcení elektrickým proudem
- b) **chemické** – například použitím jedu

²⁵ MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-602-1, s. 18.

²⁶ Veselovský M., Drbohlav A., Rozhovor s Andrejem Drbohlavem na DVTV ze dne 21. 2. 2016, [online] <https://video.aktualne.cz/dvtv/seriove-vrahy-nejcasteji-motivuje-sex-nejtezsi-je-odhalit-ty/r~877b78acd81d11e5819a002590604f2e/>

²⁷ MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-602-1, s. 18.

c) **biologické způsoby usmrcení** – například vyhladovění, nepodání inzulínu osobě trpící diabetes

Každý jednotlivý způsob usmrcení zanechává na oběti charakteristické stopy, na jejichž základě je možné poznat a následně blíže specifikovat celkový mechanismus trestného činu vraždy.²⁸

Stejně jako z hlediska ozbrojení pachatele, tak i z hlediska mechanismu usmrcení shledávám za významné vyzdvihnout výrazné rozdíly mezi způsobem usmrcení sériovým vrahem mužem a sériovou vražedkyní. Oběti sériové vražedkyně jsou v drtivé většině případů usmrceny za pomoci chemických látek, kdežto sérioví vrazi muži usmrcují své oběti zpravidla mechanickým způsobem usmrcení. Pro demonstraci tohoto tvrzení jsem vytvořila vzorek sériových vražedkyně a sériových vrahů, konkrétně dvaceti dvou sériových vražedkyně a dvaceti dvou sériových vrahů. Ze vzorku dvaceti dvou vybraných sériových vražedkyně²⁹ použilo k usmrcení své oběti šestnáct z nich jed, jako například jed na hmyz či krysy, arsenik nebo oběť předávkovali drogami. Čtyři další sériové vražedkyně své oběti usmrtily a zbylé dvě použily k usmrcení své oběti nůž či sekyru. K demonstrování svého tvrzení jsem rovněž využila vzorek rovněž dvaceti dvou sériových vrahů mužů³⁰, kdy osmnáct z nich usmrtilo svou oběť mechanickým způsobem usmrcení, zatímco pouze čtyři z nich usmrtili svou oběť chemickým způsobem usmrcení za použití jedu. Z uvedeného tedy vyplývá, že zhruba 73 % sériových vražedkyně usmrcuje své oběti chemickým způsobem usmrcení, kdežto 78 % sériových vrahů mužů usmrcuje své oběti mechanickým způsobem usmrcení.

²⁸ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání.

Praha: C.H.Beck, 2004, s. 420-421.

²⁹ Lyda Catherine Ambrose – otrava arsenikem; Winifred Ankers – otrava kyselinou šťavelovou; Velma Margie Barfield – otrava arsenikem/jedem na hmyz; Marie Alexandrine Beck – otrava digitalis; Marie Besnard – otrava arsenikem; Elfriede Blauensteinerová – předávkování drogami; Sonya Caleffiová – kyslíková bublina v krvi oběti; Nanny Hazel Doss – otrava jedem na krysy na bázi arseniku; Jaroslava Fabiánová – nůž, sekáček, kladivo, předávkování; Christine Fallingová – usmrcení, předávkování; Times Faludiová – otrava trankvillizéry; Delfina Gonzales – kladivo, sekyra, nůž, mačeta; Gwendlyn Gail Grahamová – usmrcení; Leanne Homolková – anestézie (i když její partner vraždil surově); Christine Malvere – udušení; Judith Ann Nelleyová – otrava krve způsobená vpichy kyseliny či čistícími prostředky; Helen Punteová – otrava arsenikem, kodeinem, tylenolenem; ženský kvartet – Wagner. Gruber. Mayer, Leidolf – otrava rohypnolem, inzulinem; Marie Fikáčková – usmrcení ubitím.

³⁰ John Wayne Gacy jr. – usmrcení; Richard Trenton Chase – zastřelení, ubodání, torturizace; Pietro Pacciani – zastřelení, ubodání; Václav Mrázek – ubití, zastřelení; Arthur John Shawcross – ubití kladivem, rozsekání oběti sekyrou; Bohumil Vacík – zastřelení; Arnfinn Nesset – otrava curacitem; Charles Manson – ubodání, zastřelení; Herman Drenth – ubití kladivem, ubodání, rozsekání mačetou/sekyrou; Lionel Jeffrey Dahmer – ubití kladivem, ubodání, rozsekání sekyrou/mačetou, usmrcení; Andrei Romanovich Čikatilo – ubití kladivem, ubodání; Charles Cullen – otrava inzulinem, digoxinem; Petr Zelenka – otrava heparinem; Petiot – otrava kyanidem, ubodání; Ladislav Hojer – usmrcení, ubodání; John Normann Collins – ubodání, ubití; Lucas Henry Lee – ubití kladivem, ubodání; Ted Bundy – ubodání; Guy Gorges – proříznutí hrdla; Jaroslav Stodola – ubodání, usmrcení; Jiří Straka – usmrcení, Peter Willian Sutcliffe – ubití kladivem, ubodání.

3.2. FÁZE VRAŽDĚNÍ

Téměř každý sériový vrah v průběhu vraždění projde sedmi fázemi, a to fází aura, vyhledávací fází, fází opanování, fází ukořistění, vražedným aktem, fází trofeismu a fází skleslosti. Tyto jednotlivé fáze vraždění jsou pro sériové vrahy typické. Pro některé z nich to však nemusí být vždy pravidlem. Někteří totiž mohou dospět jen do určité fáze vraždění a dále již nepokračují. Důvody jsou rozličné, pachatelé v trestné činnosti dále nepokračují ať už proto, že dostanou strach ve svém činu pokračovat, nebo proto, že se dostanou do stádia, kdy samotným činem opovrhují.

3.2.1. FÁZE AURA (THE AURA PHASE)

Fáze aura je první fází celého procesu vraždění. Spočívá v tom, že se potenciální pachatel uzavírá do svého vlastního světa, v němž se vyžívá ve svých perverzních fantaziích. Navenek působí zcela vyrovnaně a v pořádku, avšak to, jakým způsobem chápe realitu, je alarmující. Způsob, jakým vnímá realitu uvolňuje do jeho mysli vtíravé a naprosto zvrhlé představy o smrti a destrukci. V této fázi se v mysli pachatele začínají rodit fantazie vzbuzující v něm nátlak, který pachatel není schopen jakýmkoli způsobem potlačit a začíná tedy tyto fantazie realizovat, na což navazuje druhá fáze, fáze vyhledávací.

3.2.2. VYHLEDÁVACÍ FÁZE (THE TROLLING PHASE)

V této fázi si pachatel vybírá svou oběť a současně vyhledává nejvhodnější místo útoku, kde by mohlo dojít k naplnění jeho tužeb a představ vzniklých ve fázi aura. Pachatel je schopen se v této fázi vrátit na jím vybrané místo i několikrát za sebou, a to za účelem „souznění“ jeho zvrhlých tužeb s místem samotným. V myšlenkách se pak na vybraném místě ukáží představou konkrétního skutku, který plánuje v budoucnu uskutečnit.³¹

³¹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 27.

3.2.3. FÁZE OPANOVÁNÍ (THE WOOING PHASE)

Fáze opanování je třetí a z hlediska sériových vrahů fází nejdůležitější. Většina z nich v této chvíli pociťuje nejvyšší možnou míru uspokojení. V této fázi pachatel zaútočí na svou oběť, následně ji zcela získá do své moci a plně ji ovládá. Útok na oběť nemusí předcházet žádná varování. Samotná podoba útoků se odvíjí od toho, co útočnicka uspokojuje. Často se tedy pachatel vyžívá jednak v satisfakci z nalákaní oběti do jeho pasti, jednak i v nemožnosti oběti se jakýmkoli způsobem bránit. Pachatel v této fázi demonstruje svou sílu a svou dominanci ve vztahu k oběti.³²

3.2.4. FÁZE UKOŘISTĚNÍ (THE CAPTURE PHASE)

Tato fáze spočívá v léčce, se kterou se pachatel za svou obětí vydává a následně se zápletem monitoruje její vystrašenou reakci na jím vymyšlené sadistické hry. V rámci ukořistění pachatel zprvu působí na svou oběť příjemným dojmem, následně ji ale zcela ovládne, a to ať už fyzicky či psychicky, tedy strachem. Oběť například spoutá, přičemž se jeho patologická osobnost projeví zejména v tom, že ji chladným způsobem seznámí se svým plánem, což má samo o sobě za následek strach oběti, který pachatele uspokojuje.

3.2.5. VRAŽEDNÝ AKT (THE MURDER)

U sexuálních sériových vrahů, jichž je naprosto drtivá většina, nahrazuje vraždění požitek ze sexuálního aktu. Soustavné sexuální vyvrcholení prožívají při reálném naplnění svých představ, které byly pachatelem vykonstruovány v předchozích uvedených fázích. Většina sériových vrahů si zakládá na svém rukopisu, takzvané signatuře, a s nadšením sledují postup vyšetřování. Samotné vyšetřování, jakož i zoufalost policie ztotožnit pachatele a celý případ úspěšně vyšetřit, je způsobilé v něm rovněž vzbuzovat uspokojení.

³² DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s. 28.

3.2.6. FÁZE TROFEISMU (THE TOTEM PHASE)

Během činu je pachatel v transu, kdy uspokojuje své tužby a nejrůznější fantazie. Problém nastává až poté, co prožije intenzivní nadšení z mučení oběti či aktu vraždy a uvědomí si, že tento pocit entuziasmu je pouze záležitostí krátkodobou. Pachatel si za účelem připomenutí si prožitého požitku odnáší z místa činu, popřípadě přímo z těla oběti, jakýsi suvenýr. Jedná se o něco, co mu vytváří asociaci zažitého pocitu.

V některých případech pachatel oběti odcizí určitou věc, aniž by měl v úmyslu popisovanou trofej získat. Konkrétně hovořím o případu Václava Mrázka. Ten následně po vraždě Marie D. odcizil oběti sukni. Vyšetřovatelé se po celou dobu vyšetřování domnívali, že se jedná právě o jakýsi suvenýr. Václav Mrázek však při výslechu uvedl, že důvodem pro odcizení sukni byla ochrana před deštěm.³³

3.2.7. FÁZE SKLESLOSTI (THE DEPRESSION PHASE)

Po vraždě pachatele velmi často ovládne pocit skleslosti. Poněvadž se pachatel chce pocitu skleslosti vyhnout, spáchá další vraždu, která má mít za následek obnovu pocitů prožitých při usmrcování oběti.

Sérioví vrazi tak vraždí znovu, většinou ve zkracujících se intervalech a mnohem drastičtějším způsobem.³⁴ Důvod je jednoduchý, čím častěji a drastičtěji vraždí, tím silnější požitek z vraždění získávají, čímž prodlužují dobu nástupu emoční skleslosti.

Uvedené budu opětovně demonstrovat na případu Václav Mrázka, konkrétně na jeho poslední dvojnásobné vraždě ženy a jejího partnera. Pachatel usmrtil i muže, přestože měl sexuální zájem jen na ženě. Z jednání pachatele bylo zřejmé, že se jeho brutalita a nenasytost stupňuje, neboť byl ochotný usmrtit i další osoby, které by mu jakýmkoli způsobem znemožňovaly dosáhnout jím požadovaného uspokojení.³⁵

³³ KRAUS Pavel, Případ Václava Mrázka, *Kriminalistický sborník 1957*, ročník I/6, číslo 9, s. 530.

³⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 27-29.

³⁵ KRAUS Pavel, Případ Václava Mrázka, *Kriminalistický sborník 1957*, ročník I/6, číslo 9, s. 542.

4. PACHATELÉ SÉRIOVÝCH VRAŽD

„Narodí se člověk sériovým vrahem nebo se jím stane v průběhu života?“ Jedná se o typickou otázku, kterou si v souvislosti s problematikou sériových vrahů snad každý někdy v životě položil.

Mým subjektivním názorem je, že každý ze sériových vrahů se narodí se specifickými vlohami k tomu se sériovým vrahem stát, čímž mám na mysli zejména psychoticismus. K tomu, aby se z jedince stal sériový vrah, je zapotřebí určitý impuls, který v něm probudí touhu vraždit. Takovým impulsem může být prakticky cokoli, co na něj může mít negativní vliv, ať už jde o týrání ze strany rodičů, očitě svědectví jiné vraždy, šikana ve škole, nevěra přítelkyně nebo pouhé neukojení jeho tužeb. Na základě uvedeného se domnívám, že v současném světě existuje nespočet jedinců, kteří disponují předpoklady pro to, stát se sériovými vrahy. V jejich životě ale nenastal onen impuls, a tím pádem tito jedinci pravděpodobně ani neví o svých sklonech k vraždění.

V rámci kriminalistiky a kriminologie byli sérioví vrazi podrobeni nespočtu výzkumů. Dle R. M. Holmesa a J. de Burgera je možné sériové vrahy rozlišovat podle jejich motivu vraždění, a to na vraha vizionáře, vraha misionáře, vraha hédonistu, vraha z postu síly.³⁶ Dle výzkumu Roberta Resslera a Johna Douglase se sérioví vrazi rozlišují na základě jejich organizovanosti na dezorganizované a organizované pachatele. Na základě výzkumu Stephana Harborta jsou sérioví vrazi děleni na sériové sexuální vrahy, sériové loupežné vrahy, sériové vztahové vrahy, sériové vrahy z přesvědčení, sériové nájemné vrahy, sériové dispoziční vrahy. Všechny tyto výzkumy jsou významné zejména proto, že jsou způsobilé dle jednání sériového vraha určit pravděpodobné povahové rysy pachatele, jakým způsobem by se mohl v budoucnu chovat a jaký bude jeho motiv. Proč mohou být takováto dělení vyšetřovatelům nápomocná při vyšetřování sériových vražd, se budu v této práci dále věnovat.

³⁶ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 33-36.

4.1. DĚLENÍ SÉRIOVÝCH VRAHŮ NA ZÁKLADĚ JEJICH ORGANIZOVANOSTI

Robert Ressler a John Douglas provedli v 80. letech minulého století výzkum na třiceti šesti dopadených sexuálních vrahách. Většina z nich, konkrétně dvacet pět ze zkoumaných, byla zároveň vrahy sériovými. Výsledkem této studie bylo rozlišení dvou hlavních typů sériových vrahů, a sice:

- a) **neplánující asociální pachatel – dezorganizovaný pachatel**
- b) **plánující nesociální pachatel – organizovaný pachatel³⁷**

Pro vytvoření profilu sériového vraha je právě organizovanost či neorganizovanost významným prvkem.³⁸

4.1.1. NEPLÁNUJÍCÍ ASOCIÁLNÍ PACHATEL – DEZORGANIZOVANÝ PACHATEL

Typicky se jedná o muže s následujícími charakteristickými vlastnostmi, kterými lze rozumět zejména nepořádnost, a to jak doma, v práci, při řízení automobilu, oblékání, tak i v mravech. Prakticky celý jeho život je provázen nepořádností a neuspořádaností. Jeho psychický stav, ale i jeho vnější zjev jsou rozloženy. Jedná se o osamělého jedince, samotáře, který se pohybuje sociálně v ústraní a nemá žádné opravdové přátele. Studijními roky ho provázely enormní problémy zejména ve škole, přičemž svá studia často ani nedokončil. S tím souvisí jeho nekvalifikovanost a nízké IQ. Nejvýraznějším rysem dezorganizovaného pachatele je neplánování, a to jak v životě, tak ani při činu. Při vraždění je povětšinou spontánní, popřípadě reaktivní. Mimo domov se pachatel necítí komfortně, což má za následek, že své činy páchá zpravidla v blízkosti svého domova. Při samotném páchání vraždy neoplývá uspokojivými pocity a po aktu se utápí v alkoholu. Chodí na pohřby svých obětí, což může právě souviset s jeho nepříjemnými pocity v průběhu a po samotném vraždění. Po činu mění

³⁷ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-0, s. 200.

³⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Etopedie I trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus: Gaudeamus, 2005. ISBN 80-7041-163-5, s. 63.

svůj zevnějšek, může se i odstěhovat, ale z důvodu jeho nekomfortního pocitu mimo domov a z důvodu jeho nechuti k cestování, se nestěhuje nijak vzdáleně od místa, kde vraždu spáchal.³⁹

4.1.2. PLÁNUJÍCÍ NESOCIÁLNÍ PACHATEL – ORGANIZOVANÝ PACHATEL

Organizovaného pachatele je možné jinými slovy označit jako plánujícího nesociálního pachatele. Mezi jeho hlavní rysy patří dobrá struktura jeho osobnosti, což je možné vypořadovat z jeho životního stylu, domova, práce i z jeho zevnějšku. Pachatelova osobnost je uspořádána, a to i přesto, že má zkušenosti s alkoholem či dokonce s drogami. Má silné pedantské sklony, tyto se projevují především neutichající potřebou, aby každá věc měla své místo. Pedantské sklony pachatele mohou vyšetřovatelé upozorovat i na místě činu. Jeho chování je sociálně přiléhavé, má vážnou známost nebo manželku a lehce navazuje povrchní přátelské vztahy. Čiší z něj šarm a pro své okolí je okouzující. Není schopen přijmout jakoukoli kritiku, jelikož je přesvědčen, že ví vše mnohem lépe než všichni ostatní. Na rozdíl od dezorganizovaného pachatele se mimo domov cítí komfortně a není pro něj překážkou si vyhlédnout svou oběť daleko od domova. Pro organizované pachatele je také typické utajování vražd. Nechodí na pohřby svých obětí, ale sleduje zpravodajství týkající se jeho zločinu. Sleduje vyšetřování a je pyšný na způsob provedení vraždy. Hlavním problémem pro vyšetřovatele je, že by jej nikdo za možného pachatele neoznačil, a to zejména díky kouzlu jeho osobnosti. Podezřelým se tak stává až po velmi dlouhé době.⁴⁰

Podle mého názoru je organizovaný pachatel sériových vražd pro společnost mnohem nebezpečnější než neplánující asociální pachatel. Důvodů je celá řada, ale jako ten stěžejní bych uvedla jeho nadprůměrnou inteligenci, díky které je schopen sérii vražd naplánovat do sebemenších detailů tak, aby nebyl odhalen buďto vůbec, anebo po velmi dlouhé době od spáchání trestného činu vraždy.

³⁹ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-0, s. 201.

⁴⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-0, s. 201.

4.2. DĚLENÍ SÉRIOVÝCH VRAHŮ PODLE JEJICH MOTIVACE

Motiv neboli pohnutka je vnitřní psychický podnět, který pachatele vede k rozhodnutí spáchat trestný čin. Může být jednak znakem skutkové podstaty trestného činu vraždy, jako tomu je například v ustanovení § 140 odst. 3 písm. g) trestního zákoníku – „*vražda spáchaná na jiném pro jeho rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je bez vyznání*“, jednak polehčující okolností v trestním právu (trestný čin spáchaný ze soucitu) či přitěžující okolností v trestním právu (trestný čin spáchaný z pomsty).⁴¹ Pokud je však motiv znakem skutkové podstaty, nemůže být pachateli zároveň přičítán jako polehčující či přitěžující okolnost. Jde o projev zásady zákazu dvojího přičítání.

Motiv je jedním z nejdůležitějších aspektů, který je způsobilý od sebe jednotlivé vrahy odlišovat navzájem a zároveň je jedním z důležitých taktických hledisek pro objasnění samotné vraždy.

Motivů vražedných jednání je celá řada. Mezi ty základní se řadí motiv vyplývající z konfliktu mezilidských vztahů, motiv zjištný, motiv sexuální či motiv z útrpnosti.⁴² Nejčastěji pak ale sérioví vrazi vraždí právě kvůli svému sexuálnímu potěšení, své potřebě kontrolovat a ovládat jinou lidskou bytost či pro požitky ze samotného vraždění.⁴³

4.2.1. DRUHY SÉRIOVÝCH VRAŽD PODLE HOLMESE A BURGERA

R. M. Holmes a J. de Burger vytvořili v roce 1985 na základě informací, jimiž FBI v tehdejší době disponovala, typologii motivu sériových vražd do čtyř skupin, a to na:

a) Sériové vraždy vraha vizionáře

Vrah vizionář slyší v hlavě nejrůznější hlasy, příkazující mu vraždit. Vraždění je jím považováno za poselství a jakési vyšší pověření. Velmi často se u tohoto typu pachatele vyskytují imperativní sluchové halucinace. Na základě těchto sluchových halucinací je pak i trestná činnost páchána. S ohledem na uvedené je tedy motivem vraha vizionáře jeho duševní

⁴¹ Hendrych, D. a kol. Právní slovník, Praha 2009, pojem „motiv“, ISBN 978-80-7400-059-1

⁴² STAŇKOVÁ, L., F. ŠČERBA a M. VICHLENDÁ. *Násilná kriminalita*. 2. Praha: Leges, 2014, 261 s. ISBN 978-80-7502-069-7, s 206.

⁴³ LEYTON, Elliott. *Serial murder - Modern Scientific Perspectives*. New York: Dartmouth Publishing Company, 2000. ISBN 13:978-1-315-19675-6, s 247.

porucha, která je ve většině případů lékaři diagnostikována jako schizofrenie či porucha myšlení.⁴⁴

Typickým příkladem vraha vizionáře je americký David Berkowitz, známý pod přezdívkou Samův syn. Před soudem byl Berkowitz dotazován na motiv svých činů. Odpověděl, že důvodem jeho vraždění byly rozkazy v jeho hlavě. Tyto pokyny mu údajně měl udělovat jeho soused z vedlejšího domu, a to prostřednictvím svého psa, který mu vždy vnukl podrobný popis a určení dalšího útoku.⁴⁵

b) Sériové vraždy vraha misionáře

Mezi jeho základní sklony se řadí destrukce všeho, co jej obklopuje. Tento typ pachatele je přesvědčen, že jeho činy jsou omluvitelné tím, že byl okolím odsunut na samotný okraj společnosti. V důsledku toho zastává názor, že je mu umožněno se společnosti pomstít.⁴⁶ Jeho motivem je tedy odplata společnosti za to, co mu bylo v minulosti způsobeno.

Za vraha misionáře lze považovat kolumbijského sériového vraha Pedra Alonsa Lopeze, který byl v dětství opakovaně znásilňován, a který následně prohlásil: „*Já jsem ztratil panenství v osmi letech, rozhodl jsem se proto udělat to samé tolika dívkám, kolika jsem jen mohl.*“ Toto jeho vyjádření samo o sobě dostatečně popisuje motiv vraha misionáře.⁴⁷

c) Sériové vraždy vraha hédonisty

Vrah hédonista zažívá nesmírný pocit štěstí, když je na něj upozorňováno médii, která jej označují za vážnou hrozbu společnosti. Často sám sebe staví do pozice nejhoršího vraha všech dob. Typické je pro něj takzvané „*Chyťte si mě, jestli to dokážete.*“ Pachatel má pocit, že je nedosažitelný a výrazně riskuje. Tento typ vraha vraždí, protože vraždu považuje za požitek. Na základě jednotlivých požitků pak dělíme typ vraha hédonisty na tři následující podtypy:

1. **Sériová vražda spáchána ze žárlivosti** – pachatelé vraždí za účelem sexuálního uspokojení, kdy se jedná především o jedince, kteří holdují sadismu, antropofagii,

⁴⁴ Kelleher, Michael a Kelleher, C.L., *Murder Most Rare*, Dell Publishing, 1998, s 15,16.

⁴⁵ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 152.

⁴⁶ Kelleher, Michael a Kelleher, C.L., *Murder Most Rare*, Dell Publishing, 1998, s 18-21.

⁴⁷ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 33.

pikerismu nebo nekrofilii. Svého sexuálního uspokojení většinou dosáhnou při torturizaci své oběti, kdy při samotném mučení velmi často napodobují sadomasochistické pornofilmy, horory a své představy utrpení. Za sériového vraha, jenž páchá vraždy ze žárlivosti můžeme považovat ruského sériového vraha Andrei Romanoviche Čikatilo.

2. **Sériová vražda spáchána z nadšení** – pachatelé jsou zážitkoví či adrenalinoví vrazi, kteří touží po nadšení či adrenalinu, který se jim díky vraždění dostává. Motivem je jejich prvotní zkušenost s vražděním, kdy zažili prvotní „nažhavení“ a chtějí více, a to například v podobě stále narůstajícího násilí.
3. **Sériová vražda spáchána pro zisk** – sérioví vrazi vraždí za účelem osobního obohacení. Prvotní pohnutkou těchto vrahů je získat materiální zázemí a peníze oběti. Samotný akt usmrcení je až následkem této pohnutky.⁴⁸

d) Sériová vražda vraha zaměřeného na moc a kontrolu

Tento typ pachatele je poháněn touhou ovládat lidské životy druhých a touhou být asistentem jejich smrti. Neskonale se vyžívá v dominanci a kontrole, jež nad svou obětí má. Tato touha je důsledkem jeho výchovy, kdy byl v dětství pod silnou direkci alespoň jednoho z rodičů. Samotné usmrcení je pachatelem záměrně prodlužováno krutým mučením a sadismem.⁴⁹

4.2.2. DRUHY SÉRIOVÝCH VRAŽD PODLE STEPHANA HARBORTA

Stephan Harbort se věnoval typologii motivu. Analyzoval šedesát jedna sériových vrahů dopadených mezi lety 1945 a 1995 v Německé spolkové republice. Výsledkem analýzy bylo zjištění, že 93,4 % ze zkoumaného vzorku vraždilo v průběhu série ze stále stejného opakujícího se důvodu.⁵⁰ Vytvořil empirickou klasifikaci sériových vrahů, v rámci níž je rozdělil na:

⁴⁸ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 34.

⁴⁹ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 35.

⁵⁰ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 31.

- a) **Sériové sexuální vrahy** – jejich motivem jsou sexuální fantazie a uspokojení. Můžeme rozlišovat dva druhy sexuálních vražd. Prvním případem je situace, kdy pachatel prudkým útokem oběť skolí, popřípadě ji přímo usmrtí a následně s ní sexuálně manipuluje. V druhém případě je pachatelem oběť napadena, zastrašována, sexuálně i jinak týrána a až po delší době je zavražděna. Někteří sérioví vrazi trpí sexuální úchylkou a potřebují vidět oběť vystrašenou, strach v jejích očích. Oběť neusmrtí až do té doby, než s nimi začne bojovat o svůj život, jako příklad bych uvedla již zmiňovaného Richarda Ramireze. Nebezpečné na sériových sexuálních vraždách je zejména jejich maskování. Tyto subjekty se ve společnosti projevují jako osoby klidné, taktní, až dokonce něžné. Vystupují jako lidé, jejichž život je zcela uspořádaný a jejich okolí by za žádných okolností nepojalo podezření, že tato osoba trpí jakoukoli sexuální deviací.⁵¹
- b) **Sériové loupežné vrahy** – motivem sériových loupežných vrahů je jejich hamižnost. Sériovým loupežným vrahem v české kriminalistické historii je například Oto Biederman, člen kolínského gangu, který se při vraždění vyznačoval svou krutostí a absolutním ledovým klidem. Oto Biederman při rekonstrukci jednotlivých vražd prohlásil: „*Víte, co to s člověkem udělá, když kouká do hlavně zbraně a vidí, jak se pohne kohoutek?*“.⁵² Právě toto jeho prohlášení vyjadřuje jeho patologické chování a chladnokrevnost.
- c) **Sériové vztahové vrahy** – oběti těchto vrahů jsou jejich příbuzní, popř. známí. Vrah velmi často vraždí v afektu. Dominantním motivem je zejména touha po majetku či vyvázání se z partnerských pout, přičemž v takovém případě hovoříme o instrumentální motivaci.
- d) **Sériové vrahy z přesvědčení** – tito sérioví vrazi vraždí z přesvědčení, ale rovněž i z nenávisti k lidem a společnosti jako celku. Vraždy je možné označovat jako „hate crimes“. Stephan Harbort do této skupiny řadí vraždy páchané pracovníky v sociálních, či jinak pomáhajících profesích, kdy jejich oběťmi jsou právě jejich pacienti. Jako příklad sériové vražedkyně z přesvědčení bych uvedla Marii Fikáčkovou, zdravotní sestru na novorozeneckém oddělení, která vraždila novorozence, protože nenáviděla děti.

⁵¹ KRAUS Pavel, Případ Václava Mrázka, *Kriminalistický sborník 1957*, ročník I/6, číslo 9.

⁵² DRBOHLAV, A.. *Psychologie sériových vrahů 2*. Praha, Institut behaviorálních studií, 18. 6. 2021, přednáška, záznam z rekonstrukce vraždy pumpaře

- e) **Sériové nájemné vrahy** – vraždění jako takové je těmito sériovými vrahy chápáno jako poskytování určité služby. Osobně se domnívám, že sérioví nájemní vrazi jsou, a to i přes vysoký počet obětí, nejméně nebezpeční. Nižší míru nebezpečnosti spatřuji v tom, že vraždí na zakázku, nevybírají si oběti náhodně či podle sebou vytvořeného vzorce a nejsou ovládáni chtíčem nebo nutkavou potřebou vraždit. Na základě uvedeného a současně na základě výše uvedené definice sériových vražd bych osobně tyto mezi sériové vrahy vůbec nezařazovala.
- f) **Sériové dispoziční vrahy** – vražedné pohnutky těchto sériových vrahů nejsou konstantní, ale jsou výsledkem určitých takzvaných spouštěčů, které mohou být nejrůznější povahy, např. sexuálního rázu.⁵³ Sérioví dispoziční vrazi jsou zcela ojedinělým úkazem, čemuž odpovídá i ten fakt, že jsem při studování problematiky sériových vrahů nenarazila na jediný případ sériového dispozičního vraha.

Jestliže odhlédneme od mimořádné závažnosti sériových vražd obecně, jsou dle mého názoru nejnebezpečnější sérioví sexuální vrazi a sérioví vrazi z přesvědčení, přičemž i jejich činy jsou jedny z nejzávažnějších. Tito jsou rovněž mezi sériovými vrahy nejčastěji zastoupeni. Oba uvedené typy sériových vrahů se vyznačují tím, že si své oběti vybírají buďto zcela náhodně, nebo popřípadě na základě určitého vzorce. Jako příklad bych uvedla již výše zmíněného Jacka Rozparovače, který vraždil pouze prostitutky. Vraždění jím bylo chápáno jako pomsta směřovaná vůči všem prostitutkám, a to z důvodu, že jej jedna z nich měla nakazit smrtelnou pohlavní nemocí. Nebezpečnost těchto typů sériových vrahů spatřuji hlavně v jejich brutalitě, která mnohdy pramení z jejich dětství, a současně dosažení velmi nízkého, popřípadě žádného vzdělání, kdy až 40 % sexuálních sériových vrahů mají nedokončené základní vzdělání. Na druhou stranu, považuji za zajímavé uvést, že i přes dosažení velmi nízkého stupně vzdělání, je pouze mizivé procento sériových vrahů podprůměrně inteligentních.⁵⁴ Takoví jsou vysoce nebezpečnými a vyšetřování jimi spáchaných vražd je velmi náročné. Celý čin dopodrobna plánují, aby na místě činu nezanechali žádné nežádoucí stopy. Termín „nežádoucí“ jsem použila záměrně, protože sérioví vrazi velmi často zanechávají na místě činu úmyslně určité druhy stop, které je možné považovat za rukopis takového vraha. To souvisí právě s jejich patologickou osobností, kdy jsou pyšní na jimi způsobené následky.

⁵³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 31.

⁵⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 47.

Poněvadž se u sexuálních sériových vrahů a sériových vrahů z přesvědčení velmi často objevují deviace, jako například sadismu, fetišismus, nekrofilie a podobně, či dokonce kombinace několika deviací, je pro ně stěžejní jejich fantazie.⁵⁵ Fantazie je dalším aspektem, který odlišuje sériové vrahy od pachatelů vražd jednotlivých, a také jde o jednu z příčin samotného páchaní sériových vražd, kdy tito se jí svým vražděním snaží naplnit. Významnost fantazie shledávám v tom, že sérioví vrazi nechávají své fantazii volný průběh a k její realizaci je jimi využíváno nejrůznějších předmětů, popřípadě si z místa činu odnášejí nejrůznější objekty jako „trofeje“. Vzniká tak větší pravděpodobnost, že pachatel na místě činu zanechá nějaké stopy, jako například otisky prstů, otisky bot. Jestliže si sérioví vrazi odnáší z místa činu suvenýry, je pak v případě domovní prohlídky snazší pachatele usvědčit ze série vražd. V praxi se tak stalo například v případě, kdy si Václav Mrázek z místa činu vraždy Marie D. odnesl sukni zavražděné. Tato sukň pak byla následně při domovní prohlídce nalezena.⁵⁶

⁵⁵DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 56.

⁵⁶ KRAUS Pavel, Případ Václava Mrázka, *Kriminalistický sborník 1957*, ročník I/6, číslo 9, s. 542.

5. VYŠETŘOVÁNÍ SÉRIOVÝCH VRAŽD

Jakýmkoli způsobem spáchaná vražda je značným zásahem do stability společnosti a celkového pocitu bezpečí členů společnosti. Zásah je možné shledat primárně ve smrti člověka, jakožto lidské bytosti, ale i v psychických traumatech svědků či příbuzných zavražděného.

Sériové vraždy se v České republice vyšetřují zcela ojediněle, jelikož počet sériových vrahů v poválečné době není nikterak vysoký. Posledním dopadeným a odsouzeným sériovým vrahem byl Petr Zelenka, známý též jako heparinový vrah, který byl v roce 2008 Krajským soudem v Hradci Králové odsouzen na doživotí.

Vzhledem k tomu, že sériové vraždy jsou v určitých aspektech specifické, je rovněž i samotné vyšetřování v některých ohledech speciální. Specifičnost vyšetřování sériových vražd je ale patrná pouze v některých rysech. Důvodem je skutečnost, že dokud jednotlivé vraždy nejsou do jedné série jednoho pachatele propojeny, považují se za vraždy jednotlivé a jsou i tak vyšetřovány. S ohledem na téma mé diplomové práce se v této kapitole budu zabývat pouze těmi úkony, které jsou pro vyšetření sériové vraždy příznačné, popřípadě určitým způsobem zvláštní.

Dopadení sériových vrahů není snadnou otázkou a ve většině případů trvá vyšetřování i několik let. V některých případech vrah není dopaden nikdy, popřípadě je zjištěna totožnost vraha až několik dekád po ukončení jednání, jehož následkem byly jednotlivé vraždy. Velmi dlouhé vyšetřování je mnohdy důsledkem chyb, kterých se vyšetřovatelé při vyšetřování dopustí a které popisují níže v textu.

5.1. VZTAH PACHATEL – OBĚŤ

Zejména pro samotné vyšetřování je podstatné dělení sériových vražd na vztahové a ostatní. Sériovní vrazi většinou útočí na cizí osoby, aniž by mezi nimi existoval viditelný vztah. Studie Stephana Harborta vytyčila významný rozdíl mezi pachateli jedné vraždy a sériovými vrahy právě v souvislosti se vztahem pachatele a oběti. U pachatelů jedné vraždy tento vztah absentuje přibližně v 21 % případů, zatímco u pachatelů vražd sériových vztah mezi obětí a pachatelem absentuje až v 80 % případů.⁵⁷

⁵⁷ HARBORT, Stephan – Mokros, A. *Seriál murders in Germany from 1945 to 1995.*, s. 332.

Pozastavíme-li se nejprve u sériových vražd nevztahových, pak je schéma pro vyšetřování následující: „*místo činu* → *analýza scény deliktu* → *motiv* → *pachatel*“. Vyšetřovatelé se namísto poznávání vztahu mezi obětí a pachatelem pokoušejí určit motivaci pachatele. Vytyčením motivu je totiž možné zúžit okruh podezřelých osob⁵⁸.

Co se dále týče sériových vražd, zejména pak sériových sexuálních vražd, jedná se o delikty, kdy mezi pachatelem a obětí nejsou žádné osobní, přátelské ani pracovní vztahy. Pachatel si oběti vybírá zcela náhodně nebo na základě určitého vzorce. S ohledem na to, že si pachatel svou oběť může vybírat zcela náhodně, nikoli na základě interpersonálních vztahů, nemusí být oběť jako taková pro samotné vyšetřování vůbec podstatná, jelikož ji s pachatelem nemusí nic spojovat.

Naopak, pro vztahové sériové vraždy je významný ten fakt, že samotný motiv činu vychází z reálného vztahu mezi pachatelem a jeho budoucí obětí. Vyšetřovatelé tak při vyšetřování zpravidla postupují podle schématu: „*oběť* → *motiv* → *pachatel*“. V tomto duchu postupovali vyšetřovatelé také i při vyšetřování první vraždy Václava Mrázka. První Mrázkovou obětí byla žena s bohatým sexuálním životem. Proto se vyšetřovatelé domnívali, že se jednalo o vraždu ze msty. Pátrání tak bylo zaměřeno na okruh mužů, s nimiž se oběť stýkala.⁵⁹

Zatímco u vztahových vražd je stěžejní seznámení se s životní situací oběti, jejích psychologických charakteristik a jejích sociálních kontaktů, u nevztahových sériových vražd je významná kriminální analýza případu.⁶⁰

O existenci vztahu mezi obětí a pachatelem může leckdy napovídat způsob, jakým byla vražda utajena. Jestliže se pachatel nepokusil o utajení vraždy, ačkoli nebyl v časové tísní a nikterak nehrozilo jeho odhalení, je nanejvýše pravděpodobné, že jeho vztah k oběti nebyl blízký a sériový vrah si ji vybral zcela náhodně. Na druhou stranu, pokud pachatel vraždu utajil složitým způsobem vyžadujícím vysokou časovou náročnost, lze s vysokou pravděpodobností předpokládat, že vztah pachatele s obětí byl velmi blízký, anebo lze tušit existenci nějakého vztahu pachatele s místem činu.⁶¹ Utajování vražd je charakteristické pro organizované pachatele. Naopak atypické je, aby dezorganizovaný pachatel vraždu jakýmkoli způsobem zatajoval.

⁵⁸ *Serial Murder: Multi-Disciplinary Perspectives for Investigators* [online]. 2013 [cit. 2021-9-2]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder#five>

⁵⁹ KRAUS Pavel, Případ Václava Mrázka, *Kriminalistický sborník 1957*, ročník I/6, číslo 9, s. 523.

⁶⁰ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Role oběti při vyšetřování násilných trestných činů*. Kriminalistický sborník, číslo IV., 2001, str. 35,36.

⁶¹ STAŇKOVÁ, L., F. ŠČERBA a M. VICHLENDÁ. *Násilná kriminalita*. 2. Praha: Leges, 2014, 261 s. ISBN 978-80-7502-069-7, s 207.

Co se utajování vražd samotných týče, záleží to čistě na rozhodnutí sériového vraha. Mezi výhody utajování jednoznačně patří delší časový úsek, po který nebude spáchaná vražda odhalena, popř. možnost, že spáchaná vražda nebude odhalena vůbec. Za hlavní nevýhodu považují existenci stop, které jsou utajováním vytvářeny, čímž se značně zvyšuje pravděpodobnost dopadení pachatele.⁶²

Utajování vražd je praktikováno především pomocí uvedených způsobů, jakými jsou přemístování mrtvoly (*přemístění mrtvoly z místa činu na jiné místo*), ukrytí mrtvoly (*s cílem získání, co možná největšího časového náskoku, kdy se pachatel zároveň domnívá, že mrtvola nemusí být nalezena vůbec*), rozčlenění mrtvoly (*k usnadnění transportu, jedná se o takzvané defenzivní rozčleňování*), ničení mrtvoly (*velice vzácně*), ničení stop, ztěžování zjištění identity mrtvoly (*činnost směřující ke zničení identifikačních znaků oběti, jako například zapálením mrtvoly*), nebo inscenace jiných skutečností (*například inscenace náhlé nenásilné smrti, inscenace nešťastné náhody, inscenace nutné obrany, inscenace sebevraždy*).⁶³

5.2. MÍSTO ČINU A JINÁ KRIMINALISTICKY VÝZNAMNÁ MÍSTA

Ustanovení § 158 odst. 3 písm. d) zákona č. 141/1963 Sb., trestní řád (dále jen jako „*trestní řád*“), stanoví, že: „*Policejní orgán je k objasnění a prověření skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, opatřuje policejní orgán potřebné podklady a nezbytná vysvětlení a zajišťuje stopy trestného činu. V rámci toho je oprávněn, kromě úkonů uvedených v této hlavě, zejména provádět ohledání věci a místa činu.*“

„*Místem činu rozumíme tu část prostoru, kde se uskutečnil proces, o kterém je možné podle jeho vnější formy předpokládat, že jde o proces protispolečenský a u kterého je třeba ohledáním zjistit obecné i zvláštní znaky jednání, podle kterých by bylo možno věrohodně posoudit, zda jde nebo nejde o trestný čin a kdo je subjektem tohoto činu.*“⁶⁴

Není však pravidlem, že policejní orgán nalezne oběť vraždy přímo při ohledávání místa činu, a proto je nutné odlišovat mezi místem činu a místem nálezu. Místo nálezu je možné specifikovat jako „*místo, kde byl objeven relevantní objekt, jde většinou o místa, kde kromě*

⁶² KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Praha: Armex, 1996, 119 s. ISBN 80-238-0115-5, s 11.

⁶³ MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-602-1, s. 421,422.

⁶⁴ HEŘMÁNEK J. *Ohledání místa činu*. Ústav kriminalistiky právnické fakulty Karlovy, Praha, 1973., OCLC č. 42107398, s. 29.

nalezených objektů a stop na těchto věcech nejsou žádné další stopy.“⁶⁵ Stopami typickými pro místo nálezu jsou například stopy na zemi zanechané po vlečení oběti či stopy pneumatik. Soudní lékař je rovněž schopen určit, že bylo s mrtvolou oběti manipulováno, a to na základě posmrtných skvrn.⁶⁶ Pro sériové vrahy organizované je typické, že svou oběť usmrtí na místě X a následně ji přemístí na místo Y.

Místo činu je možné považovat za to nejcennější, co vyšetřovatelé mají pro prošetření vyšetřovaných případů, neboť zpravidla místo činu je jediným místem, kde zejména neorganizovaní sérioví vrazi zanechají po vraždění stopy významné pro celé vyšetřování. Význačné pro místo činu je, že slouží k vytvoření představy o tom, jakým způsobem se pachatel na místo činu dostal, z jakého místa se na toto místo odebral, jakým způsobem nakládal s tělem oběti, jakým způsobem oběť usmrtil a jak se z místa činu dostal pryč. Tyto aspekty jsou zpravidla zřejmé z materiálních stop vytvořených na místě činu. Všechny tyto skutečnosti jsou způsobitelné vyšetřovatelům alespoň v hrubých rysech poskytnout jakýsi náhled na věc a vyjasnit otázky typu, zda pachatel oběť znal, jaký byl jeho motiv či zda se jedná o organizovaného či neorganizovaného pachatele.

S ohledem na hodnotu místa činu z kriminalistického hlediska je možné stanovit, že čím více zjištění o pachateli a vraždě samotné vyšetřovatelé na místě činu zajistí, stejně tak jako čím méně pochybení se na místě činu dopustí, tím snazší zpravidla vyšetření sériových vražd bude.⁶⁷

5.1.1. OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU A OHLEDÁNÍ MRTVOLY OBĚTI

Ohledání je z pohledu procesních předpisů považováno za důkazní prostředek, konkrétně v ustanovení § 113 odst. 1 trestního řádu je o tomto úkonu stanoveno, že „*Ohledání se koná, mají-li být přímým pozorováním objasněny skutečnosti důležité pro trestní řízení.*“ V kriminalistickém pojetí můžeme ohledání místa činu vymezit jako: „*kriminalistickou metodu, kterou se na základě bezprostředního pozorování zjišťuje, zkoumá, hodnotí a dokumentuje materiální situace nebo stav objektů, které mají vztah k prověřované události, k jejímu poznání a získání důkazů i dalších informací důležitých pro trestní řízení.*“⁶⁸

⁶⁵ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 294.

⁶⁶ Musil, J., Konrád, Z., Suchánek, J. Kriminalistika. Praha: C. H. Beck, 2004, s. 431.

⁶⁷ Němec, B. Základy kriminalistiky. Praha: MV hlavní správa VB, 1954, s. 37.

⁶⁸ PORADA, Viktor et al. *Kriminalistika (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-490-9, s. 289.

K tomu, aby mohlo být místo činu řádně ohledáno, je nezbytné takové místo a jeho bezprostřední okolí náležitě uzavřít. Předmětem ohledání není pouze místo činu, ale rovněž i jeho blízké okolí, jelikož právě tam mohou být zajištěny stopy osvětlující následující skutečnosti, a to z jakého směru se pachatel na místo činu dostal, stejně tak jako jakým směrem se po spáchání trestného činu vraždy vydal. V blízkém okolí může být nadto nalezena i vražedná zbraň, které se pachatel při úprku zbavil.⁶⁹ Za účelem efektivního ohledání místa činu byly kriminalistickou praxí vytvořeny určité postupy. Rozumíme jimi zejména ohledání koncentrovaným způsobem, tedy spirálovým postupem od vytyčeného okraje ke středu ohledávaného místa (středem rozumíme místo nálezu primárního objektu na místě činu, zpravidla místo nálezu mrtvoly oběti). Popřípadě ohledání frontálním způsobem, který spočívá v postupu v rojnici od jednoho bodu místa činu k dalšímu bodu.⁷⁰ Tento způsob je vhodný při ohledávání místa činu v neuzavřeném a neohrazeném terénu.

Pro ohledání je stěžejní neodkladnost a neopakovatelnost takového úkonu. Neodkladnost z toho důvodu, že veškeré stopy trestné činnosti podléhají rychlým změnám v důsledku působení vnějších vlivů. Aby byly zjištěné stopy a jejich důkazní hodnota v co možná největší možné míře zachovány, je nezbytné místo činu ohledat v co nejkratší možné době od spáchání trestného činu. Neopakovatelnost můžeme spatřovat v tom, že při ohledávání místa činu již samotným manipulováním s relevantními předměty dochází ke změně ohledávaného objektu. S ohledem na neodkladnost a neopakovatelnost úkonu ohledání místa činu je nezbytné vyhotovení dokumentace o průběhu ohledání a jeho výsledcích, aby se vyšetřovatelé ke zajištěným stopám mohli v průběhu vyšetřování vracet. Dokumentací rozumíme protokol o ohledání, který mimo popisu průběhu obsahuje také kriminalistické fotografie, topografickou dokumentaci a zaevidování kriminalistických stop.⁷¹ Trestní řád, konkrétně ustanovení § 113 odst. 2 stanoví, že: „*Protokol o ohledání musí poskytovat úplný a věrný obraz předmětu ohledání; mají se proto k němu přiložit fotografie, náčrty a jiné pomůcky.*“

Ohledání místa činu umožňuje zjistit řadu skutečností pro následné vyšetřování významných, například zajištění stop, které mohou vyšetřovatele dovést přímo k pachateli či vytvoření si předběžné představy o pravděpodobném sledu událostí. Tyto významným způsobem přispívají ke spojení jednotlivých vražd do série, například otisk boty stejné podrážky a stejné velikosti. Jedná se sice o důkaz nepřímý, který sám o sobě není způsobilý

⁶⁹ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická technika*. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-18-0. s. 73.

⁷⁰ RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky*. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2001. ISBN 80-86473-03-1, s. 135.

⁷¹ RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky*. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2001. ISBN 80-86473-03-1, s. 138.

pachatele usvědčit z trestného činu vraždy, ale právě takovýto nepřímý důkaz poslouží vyšetřovatelům ke spojení jednotlivých případů.

Stěžejním objektem, jež je na místě činu, popřípadě na místě nálezu ohledáván, je mrtvola oběti. Ohledání mrtvoly oběti může zodpovědět řadu otázek týkajících se zejména mechanismu usmrcení. Ohledání mrtvoly je prováděno dvěma znalci z oboru soudního lékařství, jehož výsledkem je objasnění příčiny smrti a původ poranění (zda byla poranění způsobena sečnou, střelnou, bodnořeznou zbraní).⁷² Právě zjištění způsobu, jakým byla oběť usmrcena, může vyšetřovatelům při vyšetřování charakterizovat hlavní povahové rysy pachatele, jeho nebezpečnost nebo zda pachatel jednal v afektu a podobně. Jeho nebezpečnost je možné posoudit například z několikanásobného bodání do oběti, kdy do oběti nezastavitelně bodal, a to i přesto, že již nebyla živá. Jestliže hovoříme o otázce možné nebezpečnosti pachatele, hovoříme o takzvaném prognózování nebezpečnosti. Nebezpečnost jako taková se posuzuje vždy ve vztahu ke konkrétnímu pachateli, jehož osobnost inklinuje k opakovanému páchání závažné trestné činnosti, což právě sérioví vrazi jsou tímto případem.⁷³ Co se posuzování nebezpečnosti pachatelů týče, je možné rozdělit tři hlavní přístupy a sice intuitivní, klinický a statistický. Pro posuzování nebezpečnosti vraha bez znalosti jeho totožnosti připadá v úvahu statistický přístup posuzování nebezpečnosti pachatele. V rámci statistického přístupu se pracuje s odhadováním pravděpodobnosti kriminálního chování pachatele v budoucnosti.

Z ohledání mrtvoly oběti a místa činu je možné na první pohled alespoň přibližně určit motiv pachatele ke spáchání trestného činu vraždy, tedy zda byla vražda spáchána sexuálně motivovaným pachatelem, jak tomu bylo u Václava Mrázka, či například loupežně motivovaným pachatelem, což bylo případem manželů Stodolových. Ohledně uvedeného se vyjádřil JUDr. Luboš Valerián, Ph.D., který uvedl následující: *„V okresní úrovni jsem se nesetkal s tak rozsáhlým vyšetřováním, protože jsem vyšetřoval případy jedna oběť – jeden pachatel, zpravidla známý pachatel. Nicméně toto byl případ, který byl významný v tom, že již od počátku, na základě místa činu, šlo o vraždu se sexuálním motivem, čemuž odpovídala poloha těla, charakter poranění a tak dále. Zajišťovaly se pachové stopy, metodika a taktika ohledání místa činu.“* Mimo jiné také uvedl, že vyšetřovatelé musí předně zdokumentovat všechny stopy na místě činu zajištěné a dále vyhledávají jakékoli další stopy, které je možné získat z bezprostředního okolí místa činu. Podstatnou součástí vyšetřovacího procesu jsou

⁷² Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1642 - 1646.

⁷³ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-0, s. 85.

rovněž vyšetřovací experimenty – přemýšlení vyšetřovatelů na místě činu o tom, jak samotné kriminalizované jednání mohlo probíhat.⁷⁴

Ohledání místa činu, stejně tak jako ohledání mrtvoly oběti, je významné i tehdy, kdy pachatel zinscenuje jiné skutečnosti, jejichž následkem byla smrt člověka. O inscenaci jiných skutečností se již zmiňuji výše v textu, považuji ale za podstatné tuto problematiku uvést i v této části práce, která pojednává o ohledání místa činu a ohledání mrtvoly oběti. K tomu, aby vyšetřovatelé zjistili, že se jedná o inscenaci jiných skutečností je totiž rozhodné ohledání mrtvoly oběti znalcem. Ohledání mrtvoly oběti má zcela zásadní vliv na následný průběh celého vyšetřování, jelikož právě ohledáním mrtvoly znalec určí, zda byla sebevražda skutečně spáchána či zda byla pouze zinscenována, a tudíž je nezbytné případ řádně vyšetřit. Manželé Stodolovi se pokoušeli zinscenovat sebevraždu u téměř všech svých obětí, avšak nejzajímavější mi přijde zinscenování sebevraždy u 75letého důchodce. Oběť si manželé vybrali mimo jiné z toho důvodu, že později zavražděný muž v místním pohostinství uváděl, že svůj dům raději zapálí, než aby jej zdědily jeho děti. Jaroslav Stodola muže usmrtil uškrcením, následně jej uložil do postele a všude kolem něj zapálil svíčky, které položil i na peřiny. Důsledkem zapálených svíček bylo založení požáru. Společnost se právě kvůli uvedeným projevům zavražděného muže domnívali, že muž skutečně spáchal sebevraždu. Znalec tehdy při ohledání mrtvoly oběti závažně pochybil, kdy na těle oběti neobjevil žádné stopy po násilí a vyšetřovatelé tak případ odložili.⁷⁵

Jak výše uvádím, z místa činu je možné vypožorovat alespoň pravděpodobný motiv pachatele, pro praktické vykreslení uvádím případ Václava Mrázka, který byl sexuálně motivovaným sériovým vrahem. Jeho sexuální motivace byla evidentní již na samotném místě činu. První obětí Václava Mrázka byla paní Bronislava P., jejíž mrtvola byla objevena zcela nahá. Jednotlivé části jejího oblečení byly poházeny v okolí, přičemž spodní prádlo bylo rozřezáno ostrým předmětem. Vyšetřovatelé tehdy i přes zcela jasnou situaci na místě činu špatně určili motiv, když posoudili případ jakožto vraždu ze msty, vzhledem k pestrému sexuálnímu životu oběti. Vyšetřovatelé nesprávně propojili dřívější vraždy ze msty, které byly v dubnu a v srpnu roku 1951 v Ústeckém kraji spáchány. Chyba v určení motivu byla zřejmě jedinou chybou, kterou vyšetřovatelé při vyšetřování vraždy Bronislavy P. učinili. S ohledem na jinak velmi precizní práci vyšetřovatelů totiž mohly být vraždy Václava Mrázka propojeny

⁷⁴ DRBOHLAV, A.. *Psychologie sériových vražd* 2. Praha, Institut behaviorálních studií, 18. 6. 2021, rozhovor s vyšetřovatelem JUDr. Lubošem Valeriánem, Ph.D.

⁷⁵ ŠIMEK, M., KVASNIČKOVÁ, H. *Slavošovský zvoník a jeho krutá Esmeralda*. Kriminalistický sborník 2/2005, s. 5.

téměř okamžitě. Druhou obětí Václava Mrázka byla Elena M., která byla objevena zcela nahá, s roztaženýma a mírně pokrčenýma nohama. V tomto případě již vyšetřovatelé motiv pachatele posoudili správně jako sexuální. Nasvědčující skutečností, která do určité míry jednotlivé případy spojovala a která mohla být zjištěna již při ohledání místa činu a ohledání mrtvoly oběti, byl i způsob, jakým byly poničeny oděvy obětí, zejména rozřezané spodní prádlo.⁷⁶

5.3. KRIMINALISTICKÉ EXPERTIZY A SPOLUPRÁCE POLICIE SE ZNALCI

„Kriminalistická expertiza je samostatná metoda kriminalistické praktické činnosti, která spočívá v provedení systému úkonů a operací směřujících k odhalení, zajištění a objasnění kriminalisticky relevantních skutečností pro účely dokazování v trestním řízení, za použití vysoce odborných znalostí a specifických metod práce z různých oblastí vědy, techniky, umění a řemesel.“⁷⁷

Kriminalistickým expertizám jsou podrobeny stopy nalezené na místě činu. Aby ale mohly být zajištěné stopy v trestním řízení použity, je nezbytné disponovat srovnávacím materiálem. Nesnází ovšem je, že srovnávací materiál je získáván až v okamžiku dopadení podezřelé osoby.⁷⁸ Právě tehdy, kdy vyšetřovatelé vypátrají a dopadnou podezřelou osobu, je možné zjistit, zda je tato osoba pachatelem sériových vražd či nikoli. V rámci vyšetřování vražd spáchaných Miloslavem Slámou vyšetřovatelé právě na základě kriminalistických expertiz zjistili, že osoba podezřelá nebyla pachatelem daných činů.⁷⁹

Kriminalistická expertiza sehrála významnou roli také při vyšetřování vražd spáchaných manželi Stodolovými. Dana Stodolová při opakovaných výsleších urputně tvrdila, že se na sérii vražd s manželem za žádných okolností nepodílela a vyšetřovatelům chyběly důkazy k prokázání opaku. Na jednom z míst činů byly ovšem zajištěny nedopalky cigaret a následně provedenou expertizou byla zjištěna genetická shoda právě s Danou Stodolovou, která se poté pod tíhou těchto zjištění ke všem svým činům přiznala⁸⁰.

⁷⁶ KRAUS Pavel, Případ Václava Mrázka, *Kriminalistický sborník 1957*, ročník I/6, číslo 9, s. 523.

⁷⁷ NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Brandýs nad Labem: Tisk ČTK – REPRO, 2004. ISBN 80-7317-036-1, s. 143.

⁷⁸ WÓJCIKIEWICZ, J. *Přímá cesta k pachateli*. Kriminalistika – časopis pro kriminalistickou teorii a praxi. Ústřední kriminální policie Policejního prezidia ČR, 1994, č. 4, s. 331-334

⁷⁹ DRBOHLAV, A. *Psychologie sériových vražd 2*. Praha, Institut behaviorálních studií, 18. 6. 2021, rozhovor s vyšetřovatelem Ing. Josefem Marešem.

⁸⁰ VAŇURA D., VAŇURA M., Dokumentární film *Legenda kriminalistiky*. Česká televize, 2016.

Pro vyšetřování a dopadení pachatele jsou významné následující kriminalistické expertizy: daktyloskopie, portrétní identifikace, identifikace osob podle písma, kriminalistická biologie, fonoskopie, odrologie, mechanoskopie, kriminalistická balistika a trasologie.

Pro účely vyšetřování sériových vražd může být využita kterákoli z uvedených kriminalistických expertiz, jelikož každá série vražd, jak jsem již výše uvedla, se zpočátku vyšetřuje jako jednotlivá vražda diferencovaných pachatelů. Vzhledem k osobnosti sériových vrahů, jejich důkladnému plánování sériových vražd a následnému velmi pečlivému uklizení místa činu je ale například daktyloskopie využívána zcela ojediněle. Identifikace písma může být využita v situaci, kdy pachatel komunikuje s médii či policejním orgánem prostřednictvím ručně psaných dopisů, což byl případ sériového vraha vystupujícího pod pseudonymem Zodiac. V případě vyšetřování sériových vražd se ale rovněž jedná o zcela výjimečně využívanou kriminalistickou expertizu. Pro vyšetřování sériových vražd tak bude typicky využívána portrétní identifikace, mechanoskopie, kriminalistická balistika či trasologie.

Z pohledu vyšetřování sériových vražd shledávám velký význam kriminalistických expertiz zejména v tom, že výsledkem expertiz může být zjištění vyšetřovatelů, že jimi doposud vyšetřované jednotlivé vraždy jsou s největší pravděpodobností sérií vražd jednoho pachatele.

5.3.1. PORTRÉTNÍ IDENTIFIKACE

Dle mého názoru nejvýznamnější kriminalistickou expertizou, co se vyšetřování sériových vražd jako takových týče, je právě portrétní identifikace, a to zejména z níže uvedených důvodů.

Pro to, aby mohl být vyhotoven důvěryhodný portrét pachatele, je nezbytné, aby osoba, která popis poskytuje, vyzdvihla zvláštní znamení, která mohou pachatele snadno odlišovat od ostatních osob, jako například nejrůznější znaménka po těle, bradavice, tetování, atypická barva či stříh vlasů, piercing v obličeji a podobně. U některých charakteristických znamení je samozřejmě otázkou, zda jsou to znamení pro pachatele trvalá či zda si je pachatel vytvořil pouze pro spáchání trestného činu s cílem navození zavádějícího úsudku pro následnou identifikaci. Za ty nejstabilnější znaky je možné považovat kosterní systém člověka nebo například vzhled ušního boltce. Právě ušní boltec má významnou identifikační hodnotu. Bylo prokázáno, že velikost a tvar ucha jsou u každého jednotlivce rozdílné, dokonce ani jednovaječná dvojčata nemají zcela totožné uši.⁸¹

⁸¹ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická technika*. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-18-0. s. 64.

Na druhou stranu, těmi nejméně stabilními znaky jsou kupříkladu barva či stříh vlasů, tvarování vousů nebo tělesná hmotnost, jelikož tyto se mohou relativně snadno měnit v čase.

Mimořádně významné jsou rovněž znaky, které se projevují například v pohybu – třes, způsob chůze, mimika, tiky a podobně. Jedná se o takzvané funkční znaky.⁸² Jejich význam spočívá zejména v jejich stálosti. Je totiž téměř nemožné ovládat třes nebo se přeučit styl chůze a zároveň jsou tyto znaky způsobilé snáze pachatele odlišit od ostatních jedinců.

Portrétní identifikace má svůj význam zejména v tom, že vyšetřovatelům umožňuje jednotlivé případy propojit a zjistit, zda se jedná či nejedná o sérii vražd. Zpravidla je tomu tak, že se portrétní identifikace pachatelů vytvořených v rámci různých vyšetřování shodují, a to alespoň v hrubých rysech. V takovém případě by měli vyšetřovatelé začít uvažovat nad sérií vražd spáchanými jedním a tím samým pachatelem, a nikoli tedy nad jednotlivými vraždami různých pachatelů.

Jedná se o velmi využívaný druh kriminalistické expertizy. Jako příklad jejího využití v praxi bych uvedla portrétové identifikace amerického sériového vraha Richarda Ramireze, které byly vyhotoveny pro dva odlišné případy. Takové portrétové identifikace vykazovaly velkou známku podobnosti v podstatných vzhledových rysech. Vyšetřovatelé tehdy při vyšetřování učinili základní chybu, která měla za následek několik dalších lidských životů. Podobnostem, které bylo možné z portrétní identifikace zpozorovat, nepřikládali žádnou váhu, a to i přesto, že na ně byli opakovaně upozorňováni. Nakonec byla vyhotovena třetí portrétní identifikace pro další, tedy třetí případ, a vyšetřovatelé již takovou shodu nemohli za žádných okolností ignorovat. Následně došli k závěru, že se jedná o jednu a tutéž osobu a že se s největší mírou pravděpodobnosti potýkají se sériovým vrahem.⁸³

5.3.2. MECHANOSKOPIE A KRIMINALISTICKÁ BALISTIKA

„Mechanoskopie je část kriminalistické techniky, která se zabývá zákonitostmi vzniku a metodikou vyhledávání, zajišťování a zkoumání stop nástrojů a jiných technických prostředků za účelem jejich identifikace a zjišťování způsobu jejich použití.“⁸⁴

⁸² MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 140-141.

⁸³ Night Stalker: The hunt for a serial killer, dokumentární film, USA, 2021.

⁸⁴ MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C.H.Beck, 2004, s. 178.

Práci expertů rozumíme komparaci jednotlivých stop, kdy komparaci chápeme jako srovnávání zajištěných mechanoskopických stop, které určité nástroje zanechávají na místě činu. Experti srovnávají nejméně dvě různé stopy z několika míst trestných činů a vyhodnocují, zda se shodují nebo ne.⁸⁵ Pro vyšetřování sériových vražd je mechanoskopie významná především proto, že sérioví vrazi zpravidla páchají vraždy podle stálého vzorce, a to za použití stejných nástrojů.

Mechanoskopie je významná zejména z toho hlediska, že vyšetřovatelům umožňuje vytvořit si ucelenou a správnou představu o situaci, za které došlo k trestné činnosti, rovněž i o vlastnostech vražedné zbraně, ale i o fyzických vlastnostech pachatele.⁸⁶

Praktickým příkladem, kdy byla mechanoskopie jakožto kriminalistická expertiza klíčová pro propojení jednotlivých vražd, je vyšetřování sériového vraha Václava Mrázka. Vyšetřovatelé došli k následujícím zjištěním: „*Mechanoskopickým zkoumáním nábojnic, zajištěných na okresní silnici mezi Seníkem a Přečáply, v místech, kde došlo k napadení Eleny M. a později k vraždě Marie D., bylo s určitostí prokázáno, že k oběma činům bylo použito pistole ráže 7,65 mm značky Walther, model 3 nebo 4, totožné se zbraní, které bylo použité k provedení vraždy Bronislavy P. Jelikož tato pistole má na rozdíl od většiny pistolí výhozni okénko na levé straně a nábojnice byly nalezeny směrem nalevo od všech uvedených obětí.*“⁸⁷

Výrazně častěji je však při vyšetřování sériových vražd využívána kriminalistická balistika. Sérioví vrazi v drtivé většině případů používají jako vražednou zbraň pistoli či jinou střelnou zbraň, a právě díky balistice je určováno, kterou střelnou zbraní byla vražda spáchána. V takovém případě hovoříme o individuální identifikaci.⁸⁸ Kupříkladu při vyšetřování sériového vraha Richarda Ramireze byla kriminalistická balistika jednou z klíčových kriminalistických expertiz využitých pro dopadení pachatele. Kriminalistická balistika byla při vyšetřování vražd Richarda Ramireze zásadní v okamžiku, kdy vyšetřovatelé vyšetřovali dvě různé vraždy a na místech činu našli nábojnice pocházející ze stejného modelu střelné zbraně, přičemž následně byla spáchána vražda třetí a na místě činu byla nalezena opět typově shodná nábojnice. Vyšetřovatelé tak mohli právě na základě poznatků získaných balistickým zkoumáním potvrdit, že by se mohlo jednat o sérii vražd.

⁸⁵ Z činnosti expertů - mechanoskopů [online]. [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/z-cinnosti-expertu-mechanoskopu.aspx>

⁸⁶ STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická technika*. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-18-0, s. 190.

⁸⁷ KRAUS Pavel, Případ Václava Mrázka, *Kriminalistický sborník 1957*, ročník I/6, číslo 9.

⁸⁸ Kriminalistická identifikace - KRIMINALISTICKÁ BALISTIKA. *Policie České republiky - Kriminalistický ústav* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kriminalisticke-identifikace-11145.aspx?q=Y2hudW09NQ==>

5.3.3. TRASOLOGIE

Trasologií rozumíme kriminalistickou expertizu, při níž jsou zkoumány kriminalistické stopy dopravních prostředků, obuvi či bosých nohou. Za určitých podmínek je výsledkem zkoumání stop vytvořených dopravními prostředky určení směru jízdy, rychlost dopravního prostředku a určení druhu dopravního prostředku. Trasologické stopy jsou zajišťovány na místě činu, popřípadě na místě nálezu samotné mrtvoly. Právě trasologické stopy jsou mimo jiné významné pro určení, že místo nálezu mrtvého těla není místem činu, o čemž vypovídají stopy pneumatik dopravního prostředku či stopy na místě nálezu zanechané po tažení těla oběti.⁸⁹

Ve vyšetřování Václava Mrázka byly právě trasologie, společně s již zmíněnou mechanoskopií, nejvyužívanějšími kriminalistickými expertizami. Ze všech míst činů se podařilo vyšetřovatelům zjistit, že se pachatel na místo a z místa činu dopravoval na kole. Skutečnost, že se pachatel pohyboval na jízdním kole, umožnila vyšetřovatelům určit alespoň přibližný akční rádius, byť i tak poměrně rozsáhlý. Neméně významným zjištěním byly otisky obuvi pachatele na místě nálezu mrtvoly čtvrté oběti, paní Jiřiny H. Stopy však nebyly přesné, a navíc byly značně poškozeny deštěm. Na základě uvedeného tak nebylo možné pomocí otisků obuvi určit jakoukoli bližší identifikaci pachatele. Až při ohledání místa nálezu posledních obětí Václava Mrázka byly nalezeny otisky obuvi, které byly způsobilé, co možná nejpřesněji určit výšku pachatele. Na základě těchto stop bylo zjištěno, že pachatel je vysoký 160 až 165 centimetrů. K tomuto závěru vyšetřovatelé došli následující dedukcí. U mrtvoly oběti Libuše D. byly nalezeny dvě stopy obuvi dlouhé 28,5 cm, tedy přibližně stejné velikosti jako v případě předchozím. Mezi roztaženými nohama oběti byly dále nalezeny dva důlky od špiček bot, když se pachatel při znásilňování oběti opíral špičkami o zem. Důlky od špiček bot byly od intimních partií oběti vzdáleny přibližně 80 cm. Jelikož u normálně stavěného člověka tvoří délka nohou zhruba polovinu jeho celkové výšky, zjistili tak vyšetřovatelé pachatelovu přibližnou výšku.⁹⁰

5.4. PRVKY SPOJUJÍCÍ JEDNOTLIVÉ VRAŽDY

Jedním z hlavních rysů vyšetřování sériových vražd je zjištění prvku propojujícího jednotlivé vraždy do série. Aby vyšetřovatelé mohli určit, zda se jedná o sérii vražd, ne však „pouze“ o vraždu spáchanou nikoli sériovým vrahem, musí se v průběhu vyšetřování objevit

⁸⁹ SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika*. Ostrava: KEY Publishing, 2016. ISBN 978-80-7418-259. s. 94-98.

⁹⁰ KRAUS Pavel, Případ Václava Mrázka, *Kriminalistický sborník 1957*, ročník I/6, číslo 9. s. 534-542.

jistý prvek jednotlivé vraždy spojující. Jak je výše uvedeno, pro sériové vrahy je typická takzvaná perseverance neboli ulpívání či setrvávání na navyklém způsobu páchaní sériových vražd. Právě perseverance může vyšetřovatelům umožnit získání onoho propojujícího prvku.

Ing. Josef Mareš řekl k této problematice následující: *„U sérii je to vždycky složitější tím, že pokud to pachatel nespáchá na jednom místě, ale na několika místech po republice nebo i jenom po Praze, tak, než se to dá do té série, tak to někdy chvíli trvá, pokud to samy stopy nespojí.“⁹¹*

Okamžik, kdy vyšetřovatelé dokážou jednotlivé vraždy propojit a určit, že za jejich spácháním stojí jediná, často velmi nebezpečná osoba, považují za velmi důležitý moment pro určení toho, jakým způsobem se bude dále vyšetřování odvíjet a jakým způsobem o něm bude informována veřejnost.

Prvky spojující jednotlivé vraždy, tedy prvky určující, že se jedná o sérii, jsou například vražedná mobilita neboli akční rádius, popřípadě „rukopis vraha“, sestavení psychologického profilu a podobně.

5.4.1. VRAŽEDNÁ MOBILITA

Akční rádius je možno definovat jakožto specifickou územní oblast, v níž byly jednotlivé vraždy individuálně určeného pachatele a v určité časové souvislosti spáchány. Vražedná mobilita a zároveň určení souvislostí mezi jednotlivými vraždami jsou pro vyšetřovatele významné zejména z toho hlediska, že na jejich základě dojde k propojení jednotlivých vražd a určení, že jednotlivé vraždy byly spáchány jedním vrahem, tedy vrahem sériovým. Vražedná mobilita je rovněž významná i pro to, aby vyšetřovatelé byly schopni předvídat, na kterých místech by mohlo dojít ke spáchání další vraždy a v jakém územním okruhu by měli vyšetřování realizovat.

Problém však z hlediska vyšetřování nastává v okamžiku, kdy se pachatel přemísťuje, a vraždí na zcela různých místech. V takovém případě může nastat situace, kdy jednotlivé vraždy budou vyšetřovány odlišnými orgány činnými v trestním řízení, které si navzájem nesdělují podrobnosti případu a není tak možné jednotlivé vraždy do série propojit. Tato překážka se objevila i při vyšetřování sériového vraha Teda Bundyho. Ted Bundy vraždil napříč USA a jednotlivé vraždy tak byly vyšetřovány různými vyšetřovateli. Zásadní problém v takto

⁹¹ DRBOHLAV, A.. *Psychologie sériových vražd 2*. Praha, Institut behaviorálních studií, 18. 6. 2021, rozhovor s vyšetřovatelem Ing. Josefem Marešem

vedeném vyšetřování spatřuji v časové prodlevě při poskytování součinnosti, Právě z tohoto důvodu trvalo jeho dopadení řadu let.⁹²

Z hlediska akčního radia je možné sériové vrahy diferencovat podle toho, zda své oběti usmrcují v blízkosti místa svého bydliště, tedy jakožto stabilní sériové vrahy. Existence takovýchto sériových vrahů je zcela unikátní. Podle studie Davida Lestera odpovídá výskyt stabilních sériových vrahů zhruba 5 % z celkových 590 zkoumaných amerických sériových vrahů. Co se takzvaných kočovných vrahů týče, ti se na žádném místě nezdržují zbytečně dlouhou periodu času a vraždí na různých, nezávisle na sobě vzdálených místech. Dle tohoto výzkumu je zastoupení kočovných sériových vrahů 42 % z celkového počtu 590 případů. S ohledem na uvedený výzkum jsou pak mezi sériovými vrahy nejvíce zastoupeni takzvaní teritoriální vrazi, konkrétně 53 % ze zkoumaného vzorku, kteří si své oběti vybírají a následně je vraždí v rámci jednoho regionu, zpravidla v dojezdové vzdálenosti od místa svého bydliště.⁹³

Kupříkladu manželé Stodolovi se dopouštěli vražd obvykle v těsné blízkosti svého bydliště. Tři z obětí byly sousedy manželů. Další dvě oběti dokonce žily ve stejném ubytovacím zařízení jako zmínění manželé. Na základě výzkumu Davida Lestera je tedy možné je považovat za sériové vrahy stabilní.

5.4.2. RUKOPIS SÉRIOVÉHO VRAHA

Pro pachatele sériových vražd je z mého pohledu nejtypičtější jejich rukopis neboli jejich signatura, čímž mám na mysli zejména jejich sklony k neustálému opakování něčeho, co již v minulosti uskutečnili. Signatura vykazuje v praxi velkou podobnost s modem operandi, kdy rozdíly jsou jen nepatrné. Jestliže pachatel po vraždě znetvoří svou oběť, aby ztížil její identifikaci, jde o modus operandi. Pokud ale pachatel znetvoří svou oběť z toho důvodu, že jej to sexuálně uspokojuje, hovoříme o signatuře. Vzhledem k tomu, jakým způsobem jsem v této diplomové práci vymezila sériového vraha a jeho osobnost, je zřejmé, že sériový vrah by v drtivé většině případů znetvořil svou oběť kvůli sexuální uspokojení. Právě proto je signatura natolik typická pro sériové vrahy.

Výše v textu popisují a zároveň srovnávám jednotlivé způsoby vraždění, což samozřejmě s rukopisem pachatele úzce souvisí. Ve většině případů se sérioví vrazi omezují na spáchání vraždy tím stejným nebo minimálně alespoň podobným způsobem. Rukopisem, který je ale

⁹² Rozhovory s vrahem: Výpověď Teda Bundyho, dokumentární film, USA, 2019.

⁹³ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 49,50.

z pohledu vyšetřování a nalezení souvislostí mezi jednotlivými vraždami téhož pachatele významným, však považují to, jakým způsobem své oběti „značkují“. Takovéto značkování může spočívat v zohavování mrtvých těl či v zanechávání určitých znaků na místě činu, popř. i na těle oběti.

Tento jejich „rukopis“ souvisí právě s jejich touhou po známosti širší veřejností, čímž se dostáváme zpět k organizovaným a neorganizovaným pachatelům, tak jak uvádím v kapitole 4.1. této diplomové práce. Organizovaní sérioví vrazi se zpravidla vrací na místo činu, kde pozorují, jak vyšetřovatelé ve vyšetřování postupují. Projevují velký zájem o informace, které se o jejich spáchaných vraždách objevují v médiích.⁹⁴ Sérioví vrazi v drtivé většině případů považují svůj čin a jeho samotné provedení za jakési umělecké dílo a touží po tom, aby o něm věděl co možná nejširší okruh společnosti. Z důvodu, že dle jejich mínění je akt vraždy uměleckým dílem, provádějí jakési „značky“, jež jsou způsobilé propojit jednotlivé vraždy jednoho konkrétního pachatele.

Typickým příkladem takového pachatele je již zmiňovaný Zodiac. Tento nikdy nedopadený sériový vrah posílal vyšetřovatelům i médiím dopisy s různými šiframi a detailními popisy jednotlivých vražd. Současně pak hrozil, že pokud média jeho dopisy nezveřejní, bude jím v následujících dnech usmrceno velké množství nevinných osob. Zároveň po dokonání činu vraždy sám kontaktoval policii, kdy vyšetřovatelům poskytl veškeré potřebné informace k nalezení mrtvolky.⁹⁵ Neméně zajímavým případem je i případ chladnokrevného sériového vraha Richarda Ramireze, který v domovech obětí zanechával na zdech Pentagramy. Sám používal přezdívku, kterou mu přezdívala média, a sice „The night stalker“. Některé své oběti dokonce záměrně ponechával naživu s příkazem, aby informovali policii o tom, že pachatelem zbylých vražd je právě The night stalker.⁹⁶

5.4.3. PROFILOVÁNÍ PACHATELE

Pro sériové vrahy se postupem času začal užívat pojem „Psycho – Killer“. Význam tohoto termínu spočívá zejména ve zvláštním osobnostním založení a rovněž v roli psychických poznatků, které jsou významné pro dopadení takového vraha. Na základě uvedeného se ve

⁹⁴ DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4, s 23.

⁹⁵ Zodiac Killer. *Biography* [online]. 2014 [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.biography.com/crime-figure/zodiac-killer>

⁹⁶ GORDON, Kerr. *Mapping the trail of a crime: how experts use geographic profiling to solve the world's most notorious cases*. Londýn: Amber Books, 2012. ISBN 978-1-60652-328-5. s. 36-41

vyšetřovací praxi objevil instrument takzvaného psychologického profilování neznámého pachatele, který je využíván zpravidla u sériových vražd se sexuálním nebo sadistickým motivem.

Podstatou profilování neboli analýzy trestného činu, jak může být někdy profilování pachatele označováno, je systematické vyhodnocení veškerých informací, které jsou vyšetřovatelům o daném případě známy, načež jsou tyto využity pro podrobnou psychologickou rekonstrukci chování pachatele. Profilování, jakožto obor forenzně psychologický, vznikl v rámci činnosti FBI, kdy sama FBI jej vymezuje jako obor, který byl zřízen za účelem studování chování, zkušeností a psychologického složení zločinců a podezřelých pro získání vzorců a postřehů, které by mohly pomoci vyřešit případy a předcházet budoucím zločinům, zejména sériovým vraždám.⁹⁷ Právě FBI jej nejhojněji využívá v rámci vyšetřování sériových vražd. Například při pátrání po jednom z nejnebezpečnějších sériových vrahů vůbec, Tedu Bundy, bylo psychologické profilování jakýmsi vodítkem vedoucím k jeho odhalení.

Domnívám se, že jedním ze základních institutů významných pro dopadení pachatele sériových vražd a pro ulehčení práce vyšetřovatelů při vyšetřování je profilování pachatele, jelikož na jeho základě je možné predikovat, že více již spáchaných trestných činů má na svědomí jeden a ten samý pachatel. Na základě uvedeného jsou vyšetřovatelé způsobilí určit, že se jedná o sérii, a současně mohou zúžit okruh podezřelých, neboť osoba sestavující profil pachatele vyjadřuje i jaké by mohl pachatel vykonávat povolání či k jaké sociální vrstvě je příslušný.

Mgr. Martin Kosek, MBA formuloval následující tezi, jež je typickou právě pro vyšetřování sériových vražd: „*Při psychologickém profilování se vysuzují pravděpodobné charakteristiky neznámého pachatele ze způsobu spáchání trestného činu, který se něčím vymyká, je nápadný, jiný než obvyklé případy a na místě je patrný individuální rukopis pachatele.*“⁹⁸

Dle soudní znalkyně z oboru psychiatrie PhDr. Jindřišky Záhorské je psychologické profilování založeno na předpokladu, že pachatel při páčání trestné činnosti vyjadřuje svou

⁹⁷ *Serial Killers Part 2: The Birth of Behavioral Analysis in the FBI* [online]. 2013 [cit. 2021-9-2]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/news/stories/serial-killers-part-2-the-birth-of-behavioral-analysis-in-the-fbi>

⁹⁸ *Psychologické profilování pachatele* [online]. 2020 [cit. 2021-9-2]. Dostupné z: <https://www.martinkosek.com/l/psychologicke-profilovani-pachatele/>

osobnost. Je tedy sledován jakýsi individuální rukopis pachatele. Takovýto rukopis umožňuje sestavení přibližného a pravděpodobného profilu osobnosti pachatele sériových vražd.⁹⁹

Profilování pachatele je využitelné zejména při sestavování psychologického profilu v případech, kdy pachatel je sadistickým tyranem, pachatelem sexuálních vražd, a to především tehdy, když vyšetřovatelé nejsou schopni spáchaný čin řádně vyšetřit, jelikož veškeré běžné kriminalistické metody selhaly a totožnost pachatele je stále neznámá.¹⁰⁰ Stejně tak je profilování pachatele využitelné i v situacích, kdy je úmyslem vyšetřovatele vyprovokovat takové pachatele sériových vražd, když ti obvykle sledují následky svého jednání. Úmysl vyšetřovatelů tak přímo směřuje k dopadení pachatele.¹⁰¹

Nezbytné při profilování, jakožto kriminalistické metodě, je postupovat ve třech na sebe navazujících krocích, které jsou odpovědí na některé ze základních a nejdůležitějších kriminalistických otázek, a sice JAK? CO? PROČ? KDO?¹⁰²

Odpověď na otázku JAK? a CO? je možné podle scény na místě činu a současně i podle výsledků ohledání mrtvoly oběti. Na základě zjištění je možné vymežit pachatele jako organizovaného sériového vraha či dezorganizovaného. Rovněž je možné určit akční rádius neboli vražednou mobilitu a stejně tak i vztah pachatele s obětí, což je možné určit na základě způsobu, jakým pachatel s mrtvolou oběti zacházel po její smrti.

Na otázku PROČ?, tedy proč byl trestný čin spáchán, je velmi obtížné odpovědět, protože vyšetřovatelé musí odhalit motiv pachatele. Motivem rozumíme jakýsi podnět, impuls, který jej vedl ke spáchání trestného činu. Blíže jsem pojem motiv vymežila v kapitole 4.2. této diplomové práce. Jsem přesvědčena, že každý sériový vrah musí mít určitý motiv. V okamžiku, kdy se vyšetřovatelům podaří zodpovědět na otázku PROČ?, bude pro ně mnohem snazší celý případ vyšetřit.¹⁰³

Dalo by se tedy říct, že psychologické profilování pachatele jistým způsobem propojuje veškeré aspekty, které jsou spojeny s osobou sériového vraha, a utváří tak jednotný obrázek na jeho osobu. Vypovídá o tom, zda se jedná například o sexuálního vraha či sadistického

⁹⁹ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestních činů*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-236-2. s. 103.

¹⁰⁰ *Psychologie v právu – Psychologické profilování – novodobé věštění nebo účinný nástroj nápomocný vyšetřování?* [online]. [cit. 2021-9-1]. Dostupné z: https://www.epravo.cz/top/clanky/psychologie-v-pravu-psychologicke-profilovani-novodobe-vesteni-nebo-ucinnny-nastroj-napomocny-vysetrovani-112334.html#_ftn4

¹⁰¹ GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ, H. a kol. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, ISBN 80-246-1293-3. s. 75-83.

¹⁰² ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestních činů*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-236-2. s. 104

¹⁰³ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestních činů*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-236-2. s. 110.

sériového vraha, tedy utváří představu o primárním motivu pachatele. Spočívá ale i v jakési predikci toho, jak se bude sériový vrah vyvíjet v čase, jak rychle se bude takzvaná „cooling off“ perioda zkracovat, jakou periodu času mu trvalo si oběť vyhlédnout, připravit a následně realizovat svůj plán. Dále taktéž jaké oběti si bude vybírat či zda bude brutálnější, chladnokrevnější a tím pádem i nebezpečnější. Stupňování jeho brutality, nebezpečnosti či chladnokrevnosti je takzvaným faktorem eskalace a pro psychologické profilování sériového vraha je takový faktor zcela typickou záležitostí.¹⁰⁴

Profilování je v posledních letech využíváno častěji než kdy jindy, a to zpravidla v okamžiku, kdy vyšetřovatelé nejsou schopni případ vyšetřit sami. Do dnešní doby ale nemáme dostupná žádná data ani vědecké výzkumy, které by byly způsobilé potvrdit spolehlivost takového profilování. Existují totiž případy, kdy profilování nebylo úspěšné ani zčásti, jako tomu bylo v případě sériového vraha Derricka Todda Leea, který dlouhá léta unikal spravedlnosti. Jeho nedopadení bylo důsledkem nepřesného profilu pachatele, který určil, že pachatelem je muž bílé barvy pleti, zatímco Derrick byl mužem černé pleti. Současně existuje i nespočet případů, kdy psycholog sestavil profil pachatele z velké části, nebo dokonce i zcela úspěšně. Ačkoli je profilování pachatele využíváno stále hojněji, domnívám se, že by vyšetřovatelé měli takovéto profily brát s určitou rezervou. Jednak psycholog, jenž je sestavuje, může být ovlivněn svou subjektivní představou, nebo sestavený profil nemusí stoprocentně odpovídat realitě.

5.5. MEDIALIZACE VYŠETŘOVÁNÍ

Veřejnost je fascinována sériovými vrahy a jimi spáchanými vraždami. S ohledem na toto je takové vyšetřování společností velmi podrobně sledováno a samotná veřejnost spolu s médií mohou mít na vyšetřování nejrůznější vliv, ať už pozitivní či negativní. Jejich vliv se odvíjí zejména od toho, zda média informace zveřejňují po konzultaci s vyšetřovateli či zda zveřejňují informace, v některých případech dokonce i dezinformace, které jsou způsobilé zhatit dosavadní vyšetřování.

Předně bych vymezila pozitivní důsledky zveřejňování informací v médiích. Jak výše uvádím, vyšetřování sériových vražd není snadnou záležitostí a velmi často trvá dopadení pachatele dlouhé měsíce. Proto je spolupráce s médií pro vyšetřovatele v určitých aspektech

¹⁰⁴ ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestních činů*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-236-2. s. 110.

přínosná. Mohou zde nastat dvě situace. Při první z nich vyšetřovatelé znají vzhled, nebo dokonce i totožnost pachatele, ale nejsou schopni jej dopadnout. V takovém případě dochází ke zveřejnění identikitu hledané osoby společně s vyzdvižením výrazných prvků, podle kterých by bylo možné pachatele identifikovat. Druhá situace nastává tehdy, kdy vyšetřovatelé neznají ani zevnějšek pachatele, ani jeho totožnost. Uvedené je při vyšetřování sériových vražd mnohem častější záležitostí. V takovém případě vyšetřovatelé žádají veřejnost o poskytnutí informací ohledně pohybu osob v blízkosti místa činu, popřípadě místa nálezu mrtvoly oběti.¹⁰⁵ Za nejvýznamnější prvek v oblasti komunikace s veřejností prostřednictvím médií shledávám prevenci kriminality.¹⁰⁶ Taková prevence míří zejména do budoucna, kdy se potenciální oběť vyvaruje určitému chování nebo navštěvování určitých míst.

Ohledně problematiky medializace vyšetřování násilné trestné činnosti je možné sledovat trend spočívající ve zveřejňování co možná nejzvrhlejších, nejkrvelačnějších případů, a to právě z důvodu již zmiňované fascinace veřejnosti.¹⁰⁷ Zveřejňování informací týkajících se vyšetřování sériových vražd v médiích s sebou ale nese mnohá úskalí. Média by v žádném případě neměla zveřejňovat informace, na základě kterých vyšetřovatelé jednotlivé vraždy pachatele propojili. Hlavním problémem, který osobně shledávám v medializaci trestního řízení jako celku je, že novináři velmi často při investigativní práci maří práci vyšetřovatelů a ve svém důsledku jim ztěžují vyšetření celého případu. Vzhledem k tomu, že pachatelé sériových vražd jsou na jimi spáchané vraždy pyšní a sledují zpravodajství o průběhu vyšetřování, je zveřejňování informací v médiích velmi citlivou záležitostí. Mohla by totiž nastat situace, kdy by jedinou stopou, kterou vyšetřovatelé mají k dispozici, byl jakýsi nepřímý důkaz spojující jednotlivé vraždy, jehož se pachatel nevědomky opakovaně dopustil. Na základě informací získaných v médiích by se pachatel mohl takového jednání v budoucnu vyvarovat a vyšetřovatelé by pak další vraždy nebyli schopni propojit s dosavadními vraždami sériového vraha.

Únik informací do médií ztížilo vyšetřování sériových vražd spáchaných pachatelem Richardem Ramirezem. Vyšetřovatelé na základě kriminalistické expertizy trasologie¹⁰⁸ získali významný nepřímý důkaz, a sice otisk boty, která ale byla velmi specifická. Význam tohoto

¹⁰⁵ KONRÁD, Zdeněk a kol. Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. 3. nezměněné vydání. Praha: Policejní akademie ČR, 1999. s. 76–77.

¹⁰⁶ Pecháčková, J., *Prevence kriminality a média*. Ministerstvo vnitra, časopis Policista 10/2003

¹⁰⁷ Vlach, J., Média v kriminologické perspektivě. Kriminalistika 2/2013, s. 132.

¹⁰⁸ Kriminalistický obor, který pro účely objasňování trestní věci zkoumá a určuje stopy, konkrétně například stop obuvi, pneumatik, nohou.

nepřímého důkazu byl hned dvojitý. Vyšetřovatelům se podařilo zjistit, že takový pár bot byl na západním pobřeží USA uveden do prodeje pouze v jednom páru, tudíž osoba, která měla takový pár bot, byla s největší pravděpodobností pachatelem série vražd. Stejně tak významným byl i fakt, že tento otisk se podařilo nalézt na všech místech činů. Vyšetřovatelé tedy na základě tohoto nepřímého důkazu mohli propojit jednotlivé vraždy. Informace o specifičnosti pachatelovy obuvi byla ovšem vyražena v médiích, které pachatel velmi bedlivě sledoval. To mělo za následek, že v budoucnu vyšetřovatelé již ani žádný otisk obuvi na místě činu nenalezli. Pro absenci tohoto propojujícího prvku tak nemohli další akty Ramirezových vražd vyšetřovat v rámci již vyšetřované série.¹⁰⁹

Na rozdíl od vražd masových není pro sériové vraždy typické, že by byly jinými napodobovány. Proto neshledávám medializaci vyšetřování z tohoto důvodu za problematickou.

Za výrazný, zejména společenský problém, který vzniká právě v důsledku medializace ale považuji to, že některé ženy právě v důsledku medializace obdivují sériové vrahy. V takovém případě hovoříme o hybristofilii.¹¹⁰ V rámci seznamování se s jednotlivými případy sériových vrahů mě nesmírně zaskočilo, že téměř u každého případu se můžeme s touto sexuální deviací setkat. Sériového vraha, kterého bych s ohledem na problematiku hybristofilie vyzdvihla, byl již mnohokrát zmiňovaný Ted Bundy.

5.6. POCHYBENÍ VE VYŠETŘOVÁNÍ

Jak jsem již výše v této diplomové práci uvedla, vyšetřování sériových vražd není snadnou záležitostí a vyšetřovatelé se při jejich vyšetřování dopouští zpravidla řady chyb. U jednotlivých úkonů vyšetřování, které v této diplomové práci uvádím, jsem již některá pochybení vyšetřovatelů demonstrovala na konkrétních případech. Nejčastěji jde o chyby při určování motivu, při sestavování psychologické profilu nebo se často jedná o nesprávnou záměnu vraždy za akt sebevraždy.

Osobně za jedno z nejzávažnějších pochybení vyšetřovatelé při vyšetřování sériových vražd považuji to, když vyšetřovatelé nejsou schopni určit, že se jedná o sérii vražd, jelikož si jimi zajištěné nepřímé důkazy nepropojí v jeden celek. Existenci série zjistí poté až v okamžiku,

¹⁰⁹ Night Stalker: The hunt for a serial killer, dokumentární film, USA, 2021.

¹¹⁰ Sexuální deviace, která spočívá v tom, že ženy sexuálně přitahují či sexuálně vzrušují vrazi, včetně vrahů mnohonásobných, tedy sériových.

kdy pachatel spáchá vraždy další, tudíž zbytečně umírají další nevinní lidé. Ing. Josef Mareš, který se podílel na vyšetřování sériového vraha Miloslava Slámy, k tomuto nedostatku ve vyšetřování uvedl následující: „*Měli jsme vraždu, loupežnou vraždu, přišel jsem jako první na myšlenku, že by se mohlo jednat o pokračující sérii, ale kolegové mi to rozmlouvali, že to bude určitě jiný pachatel. Následně se stala další vražda a zjistilo se, že pravdu jsem měl já.*“¹¹¹

Případem v české kriminalistice, který byl doprovázen zcela fatálními chybami ve vyšetřování, byly činy manželů Stodolových. Pokud by k těmto zásadním pochybením nedošlo, byli by manželé odhaleni a dopadeni mnohem dříve. Jednu z mnoha chyb jsem naznačila výše v textu. Jednalo se o situaci, kdy Jaroslav Stodola v roce 2001 zinscenoval sebevraždu 75letého důchodce, který prohlásil, že raději svůj dům zapálí, než aby ho zdědily jeho děti. Přestože pozůstalí upozornili orgány činné v trestním řízení na to, že z domu zemřelého muže zmizely cennosti a hotovost, a přestože byly v domě nalezeny krvavé stopy, vyšetřovatelé, zejména s ohledem na výsledek zdravotní pitvy, případ odložil. Právě v ohledání mrtvoly znalcem shledávám to nejzásadnější pochybení. Ten po provedení pitvy označil příčinu smrti jako srdeční selhání. V roce 2003 byla nařízena exhumace zemřelého a byla opětovně provedena soudní pitva. Při druhé soudní pitvě bylo zjištěno, že příčinou smrti oběti ale nebylo selhání srdce, ale byly zjištěny zlomeniny obou velkých rohů jazyky a obou horních rohů štítné chrupavky s krevními výrony v jejím okolí. V návaznosti na zjištěné tak bylo lékařem znalcem konstatováno, že taková poranění byla způsobena tupým násilím směřovaným proti přední straně krku, tedy uškrcením.¹¹² Je zřejmé, že lékař provádějící pitvu v roce 2001 závažně pochybil, když při pitvě prováděné o dva roky později byly stopy násilí na mrtvole oběti, i přes pokročilé stádium rozkladu těla, objeveny. Toto pochybení ve vyšetřování úmrtí 75letého důchodce však bylo jen jedním z mnoha chyb v celém případě.

V roce 2001 bylo policejnímu orgánu oznámeno pohřešování 68leté ženy. Policisté ohledání domu pohřešované provedli až tři dny po samotném oznámení. Při ohledání bylo zjištěno, že je rozbitá skleněná výplň vstupních dveří a na střepu byla nalezena krev. I přesto byl případ odložen. O tom, že vyšetřování nebylo provedeno řádně vypovídá fakt, že oznamovatelem byl v domě nalezen zakrvavený polštář, který při samotném ohledání zajištěn nebyl. Dle mého názoru je již z těchto informací patrné, že žena mohla být obětí násilného trestného činu. Vyšetřovatelé však případ, stejně jako ten předešlý, odložili.

¹¹¹ DRBOHLAV, A.. *Psychologie sériových vrahů 2*. Praha, Institut behaviorálních studií, 18. 6. 2021, rozhovor s vyšetřovatelem Ing. Josefem Marešem

¹¹² ŠIMEK, M., KVASNIČKOVÁ, H. *Slavošovský zvoník a jeho krutá Esmeralda*. Kriminalistický sborník 2/2005, s. 5.

Vzhledem k tomu, že se manželům Stodolovým úspěšně dařilo jimi spáchané vraždy maskovat, mohli ve vražedné sérii pokračovat. Intervaly mezi jednotlivými vraždami se ale velmi rychle zkracovaly. Z mého pohledu se vyšetřovatelé dopustili nejzávažnějších chyb v rámci vyšetřování dvojnásobné vraždy manželů Králových. Oba manželé byli nejprve uškrceni kabelem. Stodolovi následně zapnuli plynový sporák a odešli. Znalec provádějící soudní pitvu si nevšiml stop na těle oběti vzniklých v důsledku škrcení a stanovil jako příčinu smrti udušením plynem. Vyšetřovatelé tak případ odložili jako sebevraždu, a to i přes zcela zásadní a evidentní nesrovnalosti. Prvním takovým rozporem bylo, že na místě činu byly nalezeny nedopalky cigaret, které nebyly vyšetřovateli nikterak prověřeny, a to i přesto, že manželé byli oba nekuřáci. Dále bylo ohledáním domu zjištěno, že šperky, které si žena schovávala, zmizely. V neposlední řadě bylo znaleckým posudkem stanoveno, že není možné, aby plynový sporák byl způsobilý zaplnit plynem tak velký prostor, aby koncentrace plynu byla natolik vysoká, že by se v důsledku toho manželé udusili.¹¹³

V okamžiku, kdy byli nakonec manželé Stodolovi dopadeni a bylo rozhodnuto o jejich vzetí do vazby, došlo k dalšímu pochybení. Manželé byli umístěni do dvou cel spolu sousedících, a mohli tedy společně jakkoli komunikovat, čehož samozřejmě patřičně využili. Stodolovi se dohodli na postupu jejich následného vystupování a způsobu, jakým budou s vyšetřovateli jednat. Dohoda spočívala v tom, že Dana Stodolová pouze tvrdila, že o vraždách spáchaných jejím manželem věděla, protože jí o nich manžel dopodrobna vyprávěl, avšak sama se vraždění nikdy neúčastnila.¹¹⁴ Jelikož ale Dana Stodolová znala veškeré podrobnosti případu, o nichž ani Jaroslav Stodola nevěděl, bylo vyšetřovatelům vysoce podezřelé, že by se vražedné série neúčastnila. Zlom v případě nastal až v okamžiku prověrce konané na místě činu vraždy spáchané v roce 2002 v Brněnci. Stodolovi tehdy usmrtili dvě ženy. Jednu z žen Jaroslav Stodola utopil ve vaně, kde jí také ponechal.¹¹⁵ Dana Stodolová následně této ženě pořezala zápěstí, aby zinscenovala její sebevraždu, o čemž ale Jaroslav Stodola nevěděl. Při prověrce konané na místě činu dne 4. března 2004 byl Jaroslavu Stodolovi položen dotaz: „*Byla ve vaně krev?*“ Na což Jaroslav Stodola bez váhání odpověděl, že nebyla. Jakmile bylo Jaroslavu Stodolovi sděleno, že oběť měla pořezaná zápěstí, bylo jisté, že o tomto jednání své ženy nevěděl, jelikož odpověděl: „*Tohle jsem jí udělal?*“ Tehdy již byli vyšetřovatelé přesvědčeni,

¹¹³ VAŇURA D., VAŇURA M., Dokumentární film *Legends kriminalistiky*. Česká televize, 2016.

¹¹⁴ ŠIMEK, M., KVASNIČKOVÁ, H. *Slavošovský zvoník a jeho krutá Esmeralda*. Kriminalistický sborník, 2005, č. 2, s. 5.

¹¹⁵ Lomnický, J. *Smrt sester*. Kriminalistický sborník, 2005, č. 2, s. 9.

že Dana Stodolová vraždila společně s Jaroslavem Stodolou, jelikož při výslechu uvedla, že oběti Stodola podřezal zápěstí.¹¹⁶

V souvislosti s případem manželů Stodolových si pokládám několik otázek. Jak je možné, že vyšetřovatelé při vyšetřování jednotlivých vražd zcela přehlédli veškeré stopy nalezené na místech činu? Jak je možné, že všechna podezřelá úmrtí odložili jako sebevraždu? Vyšetřování náhlého úmrtí není prací jednotlivce, proto se domnívám, že někdo z vyšetřovacího týmu musel mít povědomí o tom, že všechna vyšetřovaná úmrtí zřejmě nemohla být sebevraždou. Už jen s ohledem na akční rádius manželů Stodolových, kteří zpravidla vraždili své sousedy a osoby žijící ve stejné vesnici, přece muselo být někomu podezřelé, že ve Slavošově páchal sebevraždu jeden senior za druhým. Bývalý vyšetřovatel Karel Malý k tomu uvedl: „*Jsem přesvědčený, že tam byli lidé, kteří museli vědět o tom, že se tam kamuflují vraždy. Nejspíš kvůli statistice nebo kvůli tomu, aby je nadřízený útvar nekontroloval.*“ Závěrem lze konstatovat, že jednotlivá pochybení při vyšetřování vražd manželů Stodolových byla podnětem k důslednějším a přesnějším postupům v dalších vyšetřováních. Hlavní vyšetřovatel Policie ČR Mgr. Milan Šimek tedy uvedl: „*Od této kauzy manželů Stodolových se dbal mnohem větší důraz na to, aby ta podezřelá náhlá úmrtí se mnohem více prověřovala. Nebyl případ úmrtí, ke kterému by nejela přímo výjezdová skupina a u těch skutečně podezřelých věcí byla už nařizována i soudní pitva.*“¹¹⁷

¹¹⁶ VAŇURA D., VAŇURA M., Legendy kriminalistiky, dokumentární film. Česká televize, 2016.

¹¹⁷ VAŇURA D., VAŇURA M., Legendy kriminalistiky, dokumentární film. Česká televize, 2016.

6. PŘÍPADOVÁ STUDIE

Přestože veškeré teoretické části této práce prokládám praktickými příklady, považuji za nezbytné demonstrovat výše popisované aspekty na konkrétním případě. Pro uvedené jsem zvolila bližší popsání dvou z vražd spáchaných Václavem Mrázkem.

První vraždu, kterou v této části práce budu blíže popisovat, je vražda paní Bronislavy P., o které se zmiňuji již v kapitole páté, podkapitole druhé. V této části bych však situaci popsala detailněji. Na místě činu, konkrétně v potoce, byla nalezena mrtvola ženy, která ležela na zádech a byla zcela nahá. V tom samém potoce bylo také rozházeno i její oblečení. Spodní prádlo bylo pachatelem rozřezáno, zřejmě nožem. Jediná část oděvu, ze kterého nebyla oběť vysvěčena, byly punčochy. Ty však byly shrnuty až k jejím kotníkům, což rovněž svědčí pro určení sexuálního motivu pachatele. Jelikož však vyšetřovatelé šetřením zjistili, že zavražděná nosila okázalé hodinky a šperky, které na místě nálezů mrtvoly již dále nebyly k nalezení, přiklonili se spíše k verzi, která zcela vylučuje sexuálně motivovanou vraždu. Současně zjistili, že Bronislava P. měla velké množství milenců. Proto bylo vyšetřování zaměřeno právě na tyto. Předně bych chtěla poukázat na fakt, že Bronislava P. byla sexuálně zneužita, o čemž mimo jiné svědčí i rozřezané spodní prádlo. Pokud bychom tedy uvažovali o loupežné vraždě, nebyla by pak oběť s největší pravděpodobností sexuálně zneužita. Na základě svých úvah bych tedy motivovanou vraždu v žádném případě nevyloučila.

Jak již výše v kapitole páté uvádím, samotné místo činu je nám schopné o pachateli prozradit podstatně velké množství informací. Pachatel se nesnažil jakkoli schovat mrtvolu oběti, místo činu ponechal tak, jak bylo, a následně jej opustil, což dle mého svědčí o dezorganizovanosti pachatele.¹¹⁸ Dezorganizovaný pachatel se vyznačuje rovněž i tím, že mimo svůj domov neoplývá dobrými pocity. Na místě činu nebyly nalezeny žádné trasologické stopy jako například otisky pneumatik automobilu, či jízdního kola. Z tohoto pohledu bych se při vyšetřování zaměřila na osoby, jejichž osobnost vykazuje znaky typické pro dezorganizovaného pachatele. V důsledku absence výše zmíněných stop je zřejmé, že pachatel na místo činu došel pěšky. S vysokou mírou pravděpodobnosti bych v následujícím vyšetřování pracovala s variantou, že bydlíště vraha je v docházkové vzdálenosti od místa činu.

¹¹⁸ Po dopadení vraha Václava Mrázka bylo vyšetřovatelé zjištěno, že je velice samotářský, styky s jinými lidmi nevyhledává, a dokonce se jim až vyhýbá. Uvedené je významné pro dezorganizovaného pachatele.

Ze skutečnosti, že pachatel oběť žádným způsobem neukryl, a to i přesto, že místo činu bylo ze všech stran kryto stromy, vyvozují, že pachatel neměl s obětí žádný vztah. Právě z tohoto důvodu bych vyloučila sexuální partnery oběti jako možné pachatele.

S ohledem na uvedené bych tedy schéma pro další vyšetřování použila „*místo činu* → *analýza scény deliktu* → *motiv* → *pachatel*“. Domnívám se, že již z ohledání samotného místa činu bylo možné postřehnout motiv pachatele, a to, jak výše uvádím, motiv sexuální.

Druhou vraždou, kterou jsem se rozhodla pro tuto případovou studii rozebrat je vražda paní Marie D. Dovolím si tvrdit, že místo činu kopíruje místo činu vraždy paní Bronislavy P. Podoba místa činu u druhé vraždy mi na možné propojení těchto dvou vražd přinejmenším naznačuje. Marie D. byla rovněž vysvělečena z veškerého svého oblečení, pachatel jí ponechal pouze boty. Spodní prádlo oběti bylo, stejně jako v případě paní Bronislavy P., rozřezáno. Je tedy více než zřejmé, že má úvaha ohledně sexuálně motivované vraždy paní Bronislavy P. byla zavražděním paní Marie D. potvrzena. Jelikož ani v tomto případě nebyly nalezeny žádné trasologické stopy, je zřejmé, že se pachatel i na toto místo činu dopravil pěšky.

Stejně tak i fyzický vzhled následných obětí napovídá tomu, že obě vraždy byly spáchány jedním a tím samým pachatelem, kdy obě ženy byly drobné postavy a vysoké kolem 150 cm.

Okruh potenciálních pachatelů se tak podstatně zužuje, jelikož se muselo jednat o muže, který bydlel v docházkové vzdálenosti od obou míst činů a disponoval střelnou zbraní značky Welther. Na obou místech činu byly totiž nalezeny nábojnice právě z této zbraně. Mé tvrzení o dezorganizovanosti pachatele dokládá i fakt, že si pachatel oběti nikterak předem pečlivě nevybíral. Obě ze zmiňovaných žen si cestu domů zvolili zcela náhodně a předtím, na základě výpovědi svědků, se v jejich okolí nepohybovala žádná podezřelá osoba.¹¹⁹

V okamžiku vraždy druhé z obětí je již zřejmé, že se jedná o jednoho pachatele a s ohledem na jednotlivé propojující prvky o sériového vraha. Interval mezi jednotlivými vraždami, který byl téměř roční, je způsobilý určit, kdy pachatel zaútočí znovu. Stejně tak bylo možné předem určit, jakou oběť si v budoucnu vybere a jakým způsobem ji usmrtí.

Interval mezi jednotlivými vraždami ale ve skutečnosti neodpovídal mým úvahám, Václav Mrázek spáchal třetí vraždu až o dva roky později. Nutnou však podotknout, že poslední z vražd spáchal opět v jednoročním intervalu. Na druhou stranu ženy, které byly Václavem Mrázkem usmrceny, byly všechny typově velmi podobné. Modus operandi byl rovněž nezměněn, čímž byly mé úvahy vyjádřené v této části diplomové práce potvrzeny.

¹¹⁹ KRAUS Pavel, Případ Václava Mrázka, *Kriminalistický sborník 1957*, ročník I/6, číslo 9, s. 513-573.

ZÁVĚR

Trestný čin vraždy představuje nejzávažnější zásah do lidské integrity jedince a současně i nejzávažnější zásah do stability společnosti. Sériová vražda je však mnohem závažnějším problémem. Tato problematika je zahalena stínem tajemství, které jsou pro mentálně zdravého jedince zcela nepochopitelná.

Sérioví vrazi disponují osobnostními předpoklady, které je předurčují k tomu být vrahem. Předpoklady je možné spatřovat již v útlém dětství takové osoby, avšak může se jednat pouze o drobné odchylky od normálního vývoje. Proto nikdo není schopen dopředu určit, že se daná osoba v budoucnu dopustí zavrženíhodných zločinů vraždy. Někteří jedinci mohou vykazovat tyto předpoklady, ale nikdy se u nich jejich patologická osobnost nemusí naplno projevit. Právě kvůli absolutní nevyzpytatelnosti je tento fenomén tak vysoce nebezpečný.

Nálada ve společnosti je velmi ovlivňována trestnou činností, zejména násilnou trestnou činností. S ohledem na skutečnost, že sérioví vrazi v české kriminalistické praxi jsou spíše ojedinělým jevem, je vyšetřování sériové vraždy velmi citlivou záležitostí. Na vyšetřovatele je tak vyvíjen tlak, aby byl pachatel v co nejkratším časovém intervalu dopaden, v důsledku čehož se vyšetřovatelé mohou dopouštět několika, někdy až zcela fatálních, chyb při vyšetřování.

Nejspíše s ohledem na, naštěstí, poměrně nízký počet sériových vrahů v České republice, jsem se při přípravě své práce potýkala s nedostatkem české literatury explicitně se zabývající touto tematikou. Proto jsem se s úmyslem bližšího seznámení se s problematikou sériových vrahů zúčastnila přednášky na téma vyšetřování sériových vrahů. Velké množství informací jsem čerpala z webových stránek Federálního úřadu pro vyšetřování. Současně jsem o celkovém vyšetřování, ale i o osobnostech sériových vrahů získala bližší představu z dokumentárních filmů s autentickými výpověďmi jednotlivých pachatelů či vyšetřovatelů vedoucích jednotlivá vyšetřování.

Cílem mé diplomové práce na téma „Specifičnost sériových vražd a jejich vyšetřování“ bylo seznámit čtenáře s poměrně složitou problematikou sériových vražd, jejich pachatelů a následném vyšetřování. Co je pro tyto jedince typické, jakým způsobem páchají vraždy, stejně tak jakým způsobem jsou tyto vraždy vyšetřovány. Po dokončení mé práce si dovoluji zdvořile tvrdit, že jsem cíl, který jsem si v úvodu této práce vytyčila, bez závažnějších pochybení splnila.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografická publikace

- 1) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 3. upravené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. ISBN 978-80-7380-461-0
- 2) DRBOHLAV, Andrej. *Etopedie I trest smrti versus trest života pro sériové vrahy*. Hradec Králové: Gaudeamus: Gaudeamus, 2005. ISBN 80-7041-163-5
- 3) DRBOHLAV, PhDr. Andrej. *Psychologie masových vrahů – příběhy temné duše a nemocné společnosti*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5599-1
- 4) DRBOHLAV, Andrej. *Psychologie sériových vrahů*. Praha: Grada Publishing, 2013. ISBN 978-80-247-4371-4
- 5) GILLERNOVÁ, I., BOUKALOVÁ, H. a kol. *Vybrané kapitoly z kriminalistické psychologie*. 1. vydání. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 75-83. ISBN 80-246-1293-3
- 6) GORDON, Kerr. *Mapping the trail of a crime: how experts use geographic profiling to solve the world's most notorious cases*. Londýn: Amber Books, 2012. ISBN 978-1-60652-328-5
- 7) HARBORT, Stephan – Mokros, A. *Seriál murders in Germany from 1945 to 1995*
- 8) HENDRYCH, D. a kol. *Právnícký slovník*, Praha 2009, pojem „motiv“, ISBN 978-80-7400-059-1
- 9) JELÍNEK, Jiří a kolektiv. *Trestní právo hmotné*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019. ISBN 978-80-7502-380-3
- 10) KEPPEL, R.D., BIRNES, W.J. *The Psychology of Serial Killer Investigations: The Grisly Business Unit*. 1.vydání. Elsevier: Academic Press, 2003
- 11) KONRÁD, Zdeněk. *Metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů*. Praha: Armex, 1996, 119 s. ISBN 80-238-0115-5
- 12) LEYTON, Elliott. *Serial murder - Modern Scientific Perspectives*. New York: Dartmouth Publishing Company, 2000. ISBN 13:978-1-315-19675-6
- 13) MUSIL, Jan, Zdeněk KONRÁD a Jaroslav SUCHÁNEK. *Kriminalistika*. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C.H.Beck, 2014. ISBN 80-7179-878-9
- 14) MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů*. 2. vydání. Praha: Karolinum, 1993. ISBN 80-7066-602-1
- 15) NĚMEC, Miroslav. *Kriminalistická taktika pro policisty*. Brandýs nad Labem: Tisk ČTK – REPRO, 2004. ISBN 80-7317-036-1
- 16) PORADA, Viktor et al. *Kriminalistika (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-490-9
- 17) RYBÁŘ, Miroslav. *Základy kriminalistiky*. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2001. ISBN 80-86473-03-1

- 18) STAŇKOVÁ, L., F. ŠČERBA a M. VICHLENDÁ. *Násilná kriminalita*. 2. Praha: Leges, 2014, 261 s. ISBN 978-80-7502-069-7
- 19) STAŇKOVÁ, L., F. ŠČERBA a M. VICHLENDÁ. *Násilná kriminalita*. 2. Praha: Leges, 2014, 261 s. ISBN 978-80-7502-069-7
- 20) STRAUS, Jiří a kol. *Kriminalistická technika*. Pelhřimov: Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-18-0
- 21) SVOBODA, Ivo a kol. *Kriminalistika*. Ostrava: KEY Publishing, 2016. ISBN 978-80-7418-259
- 22) WILSON, C., WILSON, D. *A Plague of Murder: The Rise and Rise of Serial Killing in the Modern Age*. 1.vydání. Londýn: Robinson Publishing, 1995
- 23) ZÁHORSKÁ, Jindřiška. *Psychologická intervence při vyšetřování trestních činů*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-236-2
- 24) ZVĚŘINA, Jaroslav. *Lékařská sexuologie*. Praha: H a H, ISBN 9788024620497

Články z periodik

- 1) A. BONN PH.D., Scott. How Serial Killers “Cool Off” Between Murders. *Psychology today* [online]. 2019 [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/wicked-deeds/201908/how-serial-killers-cool-between-murders>.
- 2) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Role oběti při vyšetřování násilných trestných činů*. Kriminalistický sborník, číslo IV., 2001
- 3) HEŘMÁNEK J. Ohledání místa činu. Ústav kriminalistiky právnické fakulty Karlovy, Praha, 1973., OCLC č. 42107398
- 4) JOHNES, G, L. Serial Murder, Multi-Disciplinary Perspectives for Investigators. Federal Bureau of Investigation, Behavioral Analysis Unit, National Center for the Analysis of Violent Crime, 2008
- 5) Kelleher, Michael a Kelleher, C.L., *Murder Most Rare*, Dell Publishing, 1998
- 6) KRAUS Pavel, Případ Václava Mrázka, *Kriminalistický sborník 1957*, ročník I/6, číslo 9
- 7) KROUSE W.J. , RICHARDSON D.J., Mass murder with firearms: Incidents and Victims - 1999 – 2013, r. 2015, Congressional Research Service,
- 8) Lomnický, J. *Smrt sester*. Kriminalistický sborník, 2005
- 9) Němec, B. *Základy kriminalistiky*. Praha: MV hlavní správa VB, 1954
- 10) Pecháčková, J., *Prevence kriminality a média*. Ministerstvo vnitra, časopis Policista 10/2003
- 11) ŠIGUT Jaromír, *Ještě jeden úhel pohledu na kauzu Stodolovi*, Kriminalistický sborník, 1/2006
- 12) ŠIMEK, M., KVASNIČKOVÁ, H. *Slavošovský zvoník a jeho krutá Esmeralda*. Kriminalistický sborník 2/2005

- 13) WÓJCIKIEWICZ, J. *Přímá cesta k pachateli*. Kriminalistika – časopis pro kriminalistickou teorii a praxi. Ústřední kriminální policie Policejního prezidia ČR, 1994, č. 4

Právní předpisy a judikatura

- 1) Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 2. 2008, sp. zn. 9 T 13/2007
- 2) ŠÁMAL, Pavel. § 140. Trestní zákoník. Komentář 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012
- 3) ŠÁMAL, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013
- 4) Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 2. 2013, sp. zn. 3 Tdo 193/2013
- 5) zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
- 6) zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- 7) zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
- 8) Zpráva Nejvyššího soudu ČSSR, Tpfj 24/85 ze dne 31. 10. 1985

Jiné prameny

- 1) DRBOHLAV, A.. *Psychologie sériových vrahů 2*. Praha, Institut behaviorálních studií, 18. 6. 2021, přednáška
- 2) FBI (Federal Bureau of Investigation). Serial murder. Dostupné. z: <http://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder>
- 3) Kriminalistická identifikace - KRIMINALISTICKÁ BALISTIKA. *Policie České republiky - Kriminalistický ústav* [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kriminalisticke-identifikace-11145.aspx?q=Y2hudW09NQ==>
- 4) Night Stalker: The hunt for a serial killer, dokumentární film, USA, 2021
- 5) *Psychologické profilování pachatele* [online]. 2020 [cit. 2021-9-2]. Dostupné z: <https://www.martinkosek.com/l/psychologicke-profilovani-pachatele/>
- 6) *Psychologie v právu – Psychologické profilování – novodobé věštění nebo účinný nástroj nápomocný vyšetřování?* [online]. [cit. 2021-9-1]. Dostupné z: [https://www.epravo.cz/top/clanky/psychologie-v-pravu-psychologicke-profilovani-novodobе-vesteni-nebo-ucinny-nastroj-napomocny-vysetrovani-112334.html#_ftn4](https://www.epravo.cz/top/clanky/psychologie-v-pravu-psychologicke-profilovani-novodobे-vesteni-nebo-ucinny-nastroj-napomocny-vysetrovani-112334.html#_ftn4)
- 7) Rozhovory s vrahem: Výpověď Teda Bundyho, dokumentární film, USA, 2019
- 8) *Serial Killers Part 2: The Birth of Behavioral Analysis in the FBI* [online]. 2013 [cit. 2021-9-2]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/news/stories/serial-killers-part-2-the-birth-of-behavioral-analysis-in-the-fbi>

- 9) *Serial Murder: Multi-Disciplinary Perspectives for Investigators* [online]. 2013 [cit. 2021-9-2]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/stats-services/publications/serial-murder#five>
- 10) SMETÁK, Adam. Václav Mrázek: Zvrácený sériový vrah a nekrofil z Československa, který v 50. letech znásilňoval a vraždil mladé ženy. *Refresher.cz* [online]. 2016 [cit. 2021-02-27]. Dostupné z: <https://refresher.cz/32904-Vaclav-Mrazek-Zvraceny-seriovy-vrah-a-nekrofil-z-Ceskoslovenska-ktery-v-50-letech-znasilnoval-a-vrazdil-mlade-zeny>
- 11) VAŇURA D., VAŇURA M., *Legendy kriminalistiky*, dokumentární film. Česká televize, 2016
- 12) Veselovský M., Drbohlav A., Rozhovor s Andrejem Drbohlavem na DVTV ze dne 21. 2. 2016, [online] <https://video.aktualne.cz/dvtv/seriove-vrahy-nejcasteji-motivuje-sex-nejtezsi-je-odhalit-ty/r~877b78acd81d11e5819a002590604f2e/>
- 13) *Z činnosti expertů - mechanoskopů* [online]. [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/z-cinnosti-expertu-mechanoskopu.aspx>
- 14) Zodiac Killer. *Biography* [online]. 2014 [cit. 2021-8-31]. Dostupné z: <https://www.biography.com/crime-figure/zodiac-killer>

Specifičnost sériových vražd a jejich vyšetřování

Abstrakt

Tématem diplomové práce je „*Specifičnost sériových vražd a jejich vyšetřování*“. V rámci daného tématu se tedy diplomová práce zabývá vymezením sériových vražd, typickým způsobem jejich páčání, kriminalistickou charakteristikou pachatele sériových vražd, stejně tak jako metodikou vyšetřování sériových vražd.

První kapitola diplomové práce je věnována vymezení samotného pojmu sériová vražda, kde je současně vysvětleny základní rozdíly mezi vraždou sériovou, masovou a vražednou vlnou.

V druhé kapitole je velmi stručně rozebrána právní kvalifikace sériové vraždy ve smyslu trestního zákoníku, v platném znění. Rovněž jsou v této kapitole popsány rozdíly mezi vraždou prostou a vraždou spáchanou s rozmyslem a po předchozím uvážení a specifikováno, co je pro sériové vraždy typičtější.

Třetí kapitola uvádí způsoby, jakým jsou sériové vraždy páčány z pohledu existence přípravného jednání, použité vražedné zbraně a mechanismu usmrcení. V souvislosti s mechanismem usmrcení a vražedné zbraně obsahuje rovněž třetí kapitola vlastní výzkum diplomanta, na základě vzorku 44 sériových vražd.

Čtvrtá kapitola diplomové práce se zabývá problematikou pachatele sériových vražd, zejména hlediska jejich organizovanosti a podle jejich motivu. V rámci této kapitoly jsou sériovní vrazi rozděleni na sexuální sériové vrahy, sériové vrahy loupežní a podobně.

Pátá kapitola pojednává o samotném vyšetřování sériových vražd. Touto kapitolou není vymezena posloupnost ve vyšetřování, nýbrž jednotlivé aspekty, které diplomant považuje pro vyšetřování sériových vražd za významné, typické a z určitého pohledu rovněž specifické, např. ohledání místa nálezu mrtvoly a místa činu, kriminalistické expertízy, prvky propojující jednotlivé vraždy, medializace vyšetřování a pochybení vyšetřovatelů ve vyšetřování.

Teoretická část diplomové práce je doplněna o konkrétní případy z kriminalistické praxe, a to ať už české kriminalistické praxe, či zahraniční kriminalistické praxe. Tyto konkrétní případy prolínají celou diplomovou práci a měly by čtenáři umožnit snazší pochopení rozebírání problematiky. Pro ucelenost je v poslední kapitole rozebrán jeden případ sériového vraha se zaměřením na vyšetřovací postupy a současně obsahuje diplomantův pohled na věc.

Klíčová slova: sériová vražda, vyšetřování, pachatel

The specificity of serial murder and their investigation

Abstract

The subject of this diploma thesis is „The specificity of serial murders and their investigation”. This diploma thesis focuses on the delimitation of serial murders, the typical way of committing serial murders, the criminalistic characterisation of serial killers as well as the methodology of such murders.

The first chapter of the diploma thesis is dedicated to the definition of the term „serial murders” itself and simultaneously to the terms „mass and murderous wave”.

In the second chapter the aim is, primarily, to briefly analyse the legal classification of serial murders in the meaning of the Czech Criminal Code. This part of the diploma thesis also focuses on the differences between common murder, deliberate murder, murder with prior consideration and the typicalness of serial murders.

The third chapter lays out different ways of committing serial murders from the view of preparatory action. Murder weapons and the mechanism of killing are also described in this part of the diploma thesis as well as the diplomant’s own research on these topics based on the sample of 44 serial killers.

The issue of the culprits of serial murders, especially the matter of their organisation and motive, is described in the fourth chapter. Furthermore, the culprits are divided into categories such as sexual serial killers, marauding serial killers etc.

The fifth chapter examines the investigation of serials murders itself. The diplomant describes the aspects of investigation she considers the most significant, typical and from a certain point of view also specific for serial murders, not the succession of the investigation itself. For example, the autopsy of the place, where the dead body was found and the crime scene, criminalistics expertise, the links between individual murders, the portrait of the investigation in the media and the criminologists’ misconduct in the investigation.

The theoretical part of the diploma thesis is completed with concrete cases from criminalistics practice, whether the Czech one or the foreign one. These cases overlap through the whole diploma thesis and should enable the reader to understand the issue.

Key words: serial murder, investigation, perpetrator